© PDF: Kamunikat.org 2014 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2014

ВЫБАР

ГАЗЕТА ДЭМАКРАТЫЧНЫХ ПЛЫНЯЎ ПРЫДЗВІНСКА- ПРЫДНЯПРОЎСКАГА КРАЮ

№ 3 (31) ✦ Люты 1993 г. Цана 3 руб.

У ГЭТЫМ НУМАРЫ:

У падтрымку рэформ

7—8 лютага ў Менску праходзіла міжнародная канферэнцыя «Вопыт рэформ сістэмы мясцовага самакіравання ў Рэспубліцы Польшча». Арганізавалі імпрэзу Беларускі фонд падтрымкі дэмакратычных рэформ імя Л. Сапегі, Форум Цэнтральнай і Усходняй Еўропы, фонд «Сорас-Беларусь».

Уступным словам канферэнцыю адкрыў вядомы беларускі навуковец і грамадскі дзеяч А. Мальдзіс, які вітаў сабраўшыхся прадстаўнікоў органаў польскага мясцовага самакіравання з Варшавы, Шчэціна, Гданьска, Беластоку, Бяла-Падляскі, польскіх і беларускіх юрыстаў, даследчыкаў права, дэпутатаў мясцовых Саветаў розных узроўняў, гасцей з Прыбалтыкі і Украіны, журналістаў. У сваёй кароткай прамове сп. А. Мальдзіс параўнаў сённяшнюю Беларусь з магутным дрэвам, якое небяспечна нахілена на ўсход. Ён адзначыў, што перад усімі патрыётамі Бацькаўшчыны стаіць задача выправіць гэты нахіл, зрабіць дрэва вертыкальным. І важна не нахіліць «дрэва Беларусі» ў адваротным напрамку—на Захад, што таксама небяспечна для нашай незалежнасці. Трэба ўраўнаважваць і ўсходні, і заходні ўплывы. Галоўнае, адзначыў Мальдзіс—выхаваць сапраўднага, свядомага гаспадара незалежнай Беларусі. І таму неабходна адраджаць традыцыі, якія ідуць ад магдэбургскага права, ад Статута Вялікага княства Літоўскага. Аднаўляць тое лепшае, што было ў нашай гісторыі.

Польскія госці выступілі з дакладамі, у якіх растлумачылі мэты і спосабы ажыццяўлення рэформы сістэмы мясцовага самакіравання ў Польшчы. Адзначалася, што нашая заходняя суседка далучылася да Еўрапейскай хартыі самакіравання. Хартыя прадугледжвае значны дэмакратызм дзейнасці мясцовых органаў самакіравання, што павінна адлюстроўваць канстытуцыя і адпаведнае заканадаўства краіны. Менавіта так і зроблена ў Польшчы, дзе канстытуцыяй і спецыяльным законам адрэгулявана дзейнасць мясцовых органаў.

Палякі паведамілі, што цяпер у іх ажыццяўляецца другі этап рэфармавання органаў мясцовага самакіравання. Усё, што адносіцца да дэмакратызацыі дзейнасці мясцовага самакіравання, зроблена на першым этапе рэформы. У выніку органы мясцовага самакіравання—гміны—зараз сталі сапраўды дэмакратычнымі, атрымалі значна больш самастойнасці, чым было пры камуністычнай уладзе. На актуальным этапе рэформы будуць створаны паветы (у гарадах—рады), кожны з якіх павінен складацца з некалькіх гмінаў. Гэта, аднак, не азначае, што ствараецца нейкая новая камандная структура. Ажыццяўляецца пераход ад аднаўзроўневай сістэмы самакіравання (гміна) да двухузроўневай (гміна—павет). Пры гэтым правы гмінаў не будуць абмежаваны. На думку польскіх сяброў, гэта ўдасканаліць сістэму мясцовага самакіравання. Трэба адзначыць, што ўжо цяпер прынцыпы мясцовага самакіравання ў Польшчы ў вельмі высокай ступені адпавядаюць міжнародным стандартам, якія замацаваны ў «бібліі» мясцовага самакіравання—Еўрапейскай хартыі, якая дзякуючы свайму ўніверсальнаму характару можа прымяняцца ў розных краінах. Важнейшае права органаў мясцовага самакіравання—права на судовую абарону. Любая гміна можа абскардзіць у судзе любое рашэнне вышэйстаячых органаў, якое ўшчамляе яе інтарэсы.

У 1989 годзе быў створаны адміністрацыйны суд. Вышэйшы адміністрацыйны суд знаходзіцца ў Варшаве, яго аддзяленні—у буйнейшых гарадах. Суддзяў гэтага суда пажыццёва назначае прэзідэнт Польшчы, што з'яўляецца гарантыяй іх незалежнасці. Вышэйшы адміністрацыйны суд кантралюе адміністрацыю ваяводстваў, якая прызначаецца ўрадам. Ваявода можа адмяніць любое рашэнне гміны, калі ўбачыць у ім парушэнне закону. У сваю чаргу, гміна можа абскардзіць рашэнне ваяводы ў Вышэйшым адміністрацыйным судзе. Такое можа зрабіць і любы грамадзянін Польшчы. Ён і адміністрацыя раўнапраўны перад судом. Але адміністрацыя абавязана выплачваць грамадзянам судовыя расходы (адвакат і інш.).

Вышэйшы адміністрацыйны суд за некалькі гадоў ужо разгледзеў каля 120 тыс. скаргаў, прыкладна 40% з іх задаволены, што сведчыць аб значным злоўжыванні ўладамі адміністрацыйнымі метадамі кіравання. Рашэнні Вышэйшага адміністрацыйнага суда могуць быць перагледжаны Вярхоўным судом краіны, што здараецца даволі рэдка.

З паведамленнямі на канферэнцыі выступілі прадстаўнікі саюза гарадоў Эстоніі, Латвіі, мясцовага самакіравання Украіны.

У абмеркаванні пытання рэформы сістэмы мясцовага самакіравання прынялі ўдзел вопытныя юрысты, члены Канстытуцыйнай камісіі, дэпутаты мясцовых Саветаў рознага ўзроўню. У прыватнасці, старшыня Слаўгарадскага гарсавета Ф. Шкірманкоў паведаміў аб цікавым выпадку. Напэўна, упершыню ў Беларусі мясцовы Савет указаў вышэйстаячай афіцыйнай асобе—нам. старшыні Магілёўскага аблвыканкама—на ігнараванне ім інтарэсаў ніжэйстаячага Савета. Пракуратура пацвердзіла правільнасць дзейнасці Слаўгарадскага гарсавета. Пазіцыю мясцовай прадстаўнічай улады ў гэтым выпадку высока ацаніў член Канстытуцыйнай камісіі, прафесар юрфака БДУ А. Галаўко. Сёння выканаўчая ўлада ў нас паўсюдна не лічыцца з інтарэсамі мясцовай прадстаўнічай улады. Большасць выступаючых прапанавала скасаваць абласныя структуры.

Польскія госці далі прэс-канферэнцыю для журналістаў. На пытанне нашага карэспандэнта: «Ці карыстаюцца дэпутаты мясцовых органаў—гмінаў—дэпутацкім імунітэтам? Ці могуць яны, карыстаючыся гэтым, пазбегнуць пакарання за незаконныя ўчынкі?» было адказана: «Не, дэпутаты гмінаў дэпутацкай недатыкальнасці сваёй асобы не маюць. Калі дэпутат здзейсніць злачынства, наступствы для яго будуць тыя ж, што і для іншага грамадзяніна. Але закон абараняе дэпутатаў ад фізічнага нападзення, рабаўніцтва і г. д.—тут вынікі для злачынцы будуць больш сумнымі, чым у выпадку нападзення на грамадзяніна—недэпутата». Такім чынам, калі ў нас будуць падобныя законы, то многія нашыя дэпутаты не змогуць злоўжываць беспакарана сваім становішчам.

Напрыканцы сустрэчы прадстаўнікі мясцовага самакіравання Беларусі, Польшчы, Латвіі, Эстоніі, Украіны падпісалі пратакол аб намерах па супрацоўніцтву. Вырашана звярнуцца ў фонд Сораса за фінансавай дапамогай для наладжвання інфармацыйнай структуры, якая мае на мэце ўмацаванне супрацоўніцтва незалежных дзяржаў у галіне мясцовага самакіравання.

А. КОЛІН.

Ад рэдакцыі: *Як нам стала вядома, Віцебскае аддзяленне Фонда Падтрымкі Дэмакратычных Рэформаў плануе ў бліжэйшыя тры месяцы правесці абласную канферэнцыю па пытаннях мясцовага самакіравання.*

Тых, хто мае якіясьці прапановы альбо жадае прыняць удзел у канферэнцыі, просім прыслаць лісты й заявы на адрас газеты «Выбар».

АНОНС: у будучым нумары—пра Польска-чэшска-славацкую Салідарнасць.

✦

Вроцлаў, 17 красавіка 1987 г.

Першая дэманстрацыя Польска-чэшска-славацкай Салідарнасці ў абарону пасаджанага ў турму Петра Поспехаля.

✦

ГОЛАС З НАТОЎПУ (КПБ—ПКБ ПРЫСВЯЧАЕЦЦА)

Я проста жанчына, калі не жанчына—дык баба,
Мне іншае, іншае, іншае сёння баліць:
Не партыі вашы, што зноў падкладуць пад прараба,
А як мужыка і дзяцёнка свайго накарміць.

Не трэба, не трэба мне новай і светлай дарогі,
Мне не ў чым ісці, бо за што сандалеты купіць?..

Я поўнюся сёння ад горка-пагрознай трывогі,
Ці босай застацца, ці з некага імпарт злупіць.

Я ўжо на мяжы, на мяжы ў сляпога адчаю...
Зірніце хоць раз з-пад чырвоных сцягоў на мяне.
Я ж раптам сарвуся, я ж потым ужо не спытаю,
Хто быў вінаваты, хто правы ў агульнай віне.

Яўгенія МАЛЬЧЭЎСКАЯ.

© PDF: Kamunikat.org 2014 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2014

© PDF: Kamunikat.org 2014 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2014

Вінцук Вячорка:

«НАПЕРАДЗЕ—ЦЯЖКАЯ ДАРОГА АДРАДЖЭНЬНЯ»

Наш карэспандэнт сустрэўся і гутарыў у Менску зь вядомым дзеячам нацыянальнага Адраджэньня, сакратаром управы Сойма БНФ Вінцуком Вячоркам. Ніжэй мы падаём асноўныя моманты гэтае гаворкі.

«Выбар»: Раскажыце, калі ласка, пра гісторыю і сёньняшні дзень Беларускага гуманітарнага ліцэю, у якім Вы працуеце.

В. Вячорка: Мушу заўважыць, што асноўная мая праца—гэта часапіс «Спадчына». Разам са мной нямала яшчэ людзей працуе ў ліцэі ў вольны ад асноўнай працы час. Завядзёнка такая ў нашага нешматлікага нацыянальнага сьвядомага народу даволі даўняя. Калі прыгадаць гісторыю міжваеннай Вільні, дзе была беларуская гімназія, можна ўбачыць такую ж сітуацыю: амаль усе свядомыя беларускія дзеячы таго часу лічылі сваім абавязкам там выкладаць. Гэта сьведчыць, што мы думаем ня толькі пра сёньняшні дзень, але і пра заўтрашні і пасьлязаўтрашні. Бо з муроў гэтага ліцэю выйдзе той самы пасьлязаўтрашні дзень Беларусі.

Гісторыя ліцэю па-свойму ўнікальная. Узьнік ён, у адрозьненьне ад іншых навучальных устаноў такога тыпу (ліцэяў, коледжаў, гімназіяў) не на базе сярэдняй школы, а абсалютна на голым мейсцы. Гэта была ініцыятыва рады ТБМ Савецкага раёну Менска, калі канкрэтней, то групы людзей, у якую ўваходзілі рэжысёр Уладзімір Колас, тэатральны крытык Вячаслаў Ракіцкі, настаўніца Ала Кажэра і шматлікія іншыя, хай даруюць, калі кагосьці не назваў. Падтрымаў гэтую справу Алег Трусаў, які зьяўляецца дэпутатам ад адной з акруг Савецкага раёну Менска. Першапачаткова не было гутаркі пра паўнамаштабную сярэднюю навучальную ўстанову. Можна было гаварыць толькі пра нядзельны ліцэй—дапаўняльныя курсы беларушчыны для дзяцей-школьнікаў, а таксама для дарослых—у такім разе яны мелі вечаровы характар. На гэтых курсах і школьнікі, і дарослыя атрымлівалі веды, якія яны не маглі набыць у школе—зь беларускай гісторыі, культуры, мовы, літаратуры.

Ідэя нядзельнага ліцэю была сустрэта ў цэлым прыхільна і ўдалося здабыць памяшканьне для заняткаў у адной са школаў Менска. Аднак потым пачаліся канфлікты, перад усім—з настаўніцтвам гэтай школы, якое было напалохана пэрспэктывай ператварэньня ліцэю зь нядзельнага ў паўнацэнную сярэднюю навучальную ўстанову і баялася за свой прафэсійны лёс (бо гэтыя людзі не валодалі беларускай мовай, а сёй-той і ставіўся да яе грэбліва). І ў выніку ліцэй вымушаны быў перабазавацца з цэнтра горада на далёкую ўскраіну. Але сталася галоўнае—Мінадукацыі дало сваю згоду на ператварэньне ліцэю ў паўнацэнную сярэднюю навучальную ўстанову...

Сёньня ліцэй—гэта дзённае, вечаровае і нядзельнае адзьдзяленьні. На дзённым адзьдзяленьні сем навучальных клясаў: 8-я—9-я—падрыхтоўчыя, 10-я—11-я—ліцэйскія. На вечаровым займаюцца ў 3-х групах дарослыя. На нядзельным адзьдзяленьні—дзеці, якія наведваюць ліцэй замест навучальна-вытворчага камбінату. Акрамя школьнай праграмы, выкладаюцца прадметы арыгінальныя, кампанэнты ліцэйскага пляна навучаньня.

Гэта перад усім культуралягічныя прадметы: гісторыя сусьветнай культуры, гісторыя і культура беларускай мовы, гісторыя беларускай музыкі, лёгіка, рэлігіязнаўства і іншыя. Дзейнічаюць творчыя факультатывы. Абавязкова трэба адзначыць, што многія прадметы звычайнага школьнага курсу выкладаюцца па арыгінальных праграмах, створаных самімі выкладчыкамі ліцэю. Скажам, няма прадмету «расейская літаратура»—ёсьць прадмет «сусьветная літаратура», якую выкладае Лявон Баршчэўскі. Ён жа разам з кандыдатам філялягічных навук, вядомым літаратуразнаўцам і крытыкам П. Васючэнкам стварыў праграму і ўклаў чытанку па сусьветнай літаратуры, у якую ўвайшлі творы сусьветнай клясікі, перакладзеныя на беларускую мову як самім Л. Баршчэўскім, так і іншымі перакладчыкамі.

Можна лічыць, што ліцэй зьяўляецца мэтадычнай пляцоўкай, дзе ажыцьцяўляецца стварэньне ўнікальных праграмаў, апрабацыя гэтых праграмаў, вядзецца мэтадычны пошук. Не чакаючы, пакуль гэтым займецца дзяржава, адпаведныя кадры якой яшчэ не адчуваюць, што мы жывём у незалежнай Беларусі, ліцэй узяўся за выпрацоўку новай канцэпцыі нацыянальнай школы і выпрабоўвае яе на практыцы. І мне здаецца—дзецям падабаецца. Напэўна, гэта галоўнае наша дасягненьне—тое, што створана сапраўды беларуская ад пачатку да канца школа, беларуская не па шыльдзе, а па сваім духу, школа, якая становіцца і для выкладчыкаў, і для дзяцей родным домам.

«Выбар»: Ці лічыце Вы аптымальнымі для нацыянальнага Адраджэньня навучальныя ўстановы новага тыпу—гімназіі, ліцэі? Ці дапамогуць яны выхаваць новае пакаленьне, аддадзенае Беларусі?

В. Вячорка: Цікавае і неадназначнае пытаньне. Мне здаецца, трэба працаваць у двух кірунках. З аднаго боку, трэба дбаць пра беларусізацыю масавага навучаньня. Але чыста мэханічны пераклад на беларускую мову таго праграмнага зьместу, што цяпер прапануецца—возьмем хаця б «Историю Отечества», якая ёсьць гісторыя Расейскай імпэрыі—гэта толькі нязмушаны падман нашых дзяцей. Бясспрэчна, мы павінны дбаць і пра цалкам беларускамоўнае навучаньне (а ня так, як цяпер, калі па-беларуску выкладаюцца толькі беларуская мова і літаратура і яшчэ 2—3 прадметы, а рэшта прадметаў не выкладаецца, бо, маўляў, настаўнік ня ўмее). Я лічу, што беларуская мова ў падручніках павінна быць жывая і самабытная, а не такая, якую мы чытаем на старонках падручніка па матэматыцы, дзе фігуруе «прэдзел» і падобныя перліны бальшавіцкай словатворчасьці. Трэба зьмяняць праграмны зьмест і гуманітарных прадметаў, і дакладных дысцыплінаў. Так, нават дакладных дысцыплінаў. Элемэнтарныя зьвесткі пра гісторыю матэматыкі ці хіміі на Беларусі наш вучань павінен ведаць. Што ж да ліцэю ці гімназіі, то я лічу, што яны павінны быць той зязюляй, якая загадзя кувае. Аднекуль мусіць брацца, хай даруюць мне гэты выраз, «эліта»—тыя людзі, якія ўжо са школьных гадоў ведаюць, што яны—адраджэнцы, што ў нашай вельмі няпростай нацыянальна-культурнай сітуацыі нехта мусіць цягнуць гэтую лямку і сьвядома рыхтавацца да такой ролі, быць тым каменем, ад якога хвалі пойдуць, каб зварухнуць наша застойнае балота. І ў гэтым сэнсе патрэбна існаваньне элітарных, можа быць, падкрэслена элітарных, са сваімі традыцыямі, са сваім гонарам навучальных установаў.

Урэшце, калі паглядзець на цяперашняе адраджэнскае асяродзьдзе, то можна ўбачыць, што гэтыя людзі да ўсяго даходзілі сваім розумам, «самапасам», часта ў адзіноцтве, і вельмі цешыліся, калі на пэўным этапе сваёй біяграфіі раптам знаёміліся з кімсьці, хто думае гэтаксама. Нябожчык У. Караткевіч, дарэчы, казаў нам з С. Сокалавым-Воюшам: «Вам, хлопцы, лягчэй, бо вы ідзяце разам, а мы былі адзінокія, як купіны на балоце». Так што, вось гэтыя два шляхі: і масавая школа, і элітарная школа, але абедзьве—нацыянальныя. Відаць, гэта найбольш пэўны спосаб, зважаючы, што школа заўсёды была спосабам адраджэньня культуры, адрадзіць нацыянальную культуру.

«Выбар»: На пачатку гэтага года Васіль Быкаў у інтэрвію «Зьвязьдзе» заявіў, што «Беларусі пагражае вялае перараджэньне ў звыклы «суб'ект канфэдэрацыі або фэдэрацыі». Вы ставіцеся да такой пагрозы?

В. Вячорка: Вельмі шаную Васіля Быкава, але хацеў бы, каб у гэтым прагнозе ён памыліўся. Апошнія гады паказалі, што прагрэс існуе. Яшчэ колькі гадоў таму ніхто ня мог прадказаць такога галавакружнага разбурэньня камуністычнага монстру і савецкай імпэрыі. Гэта адбылося. Паколькі існуе прагрэс, то канец любой імпэрыі непазьбежны. Магчыма, адбудзецца нейкі галавакружны піруэт гісторыі і Беларусь зноў завалакуць у нейкае падабенства фэдэрацыі ці канфэдэрацыі—магчыма на 5—10 працэнтаў. Але калі Татарстан уздымае пытаньне аб сваім уступленьні ў ААН! Для гэтай імпэрыі, а яна ў куртатым выглядзе, але ж імпэрыя, гэтае—цяжкі ўдар. Паходы Ермака, войны з Казаньню зрабілі цяперашнюю тэрыторыю Расеі. Надыходзіць расплата за імпэрскі грэх.

Што датычыць Беларусі, то, я думаю, яна дасьць сабе рады. Бо нават гэты бездапаможны Вярхоўны Савет і гэты, бясспрэчна, прадажны Саўмін змушаны будуць захоўваць незалежнасьць дзеля таго хаця б, каб захавацца самім. Жыцьцё прымусіць уводзіць нацыянальную валюту, умацоўваць нацыянальнае войска. Адзіная бяда—з-за супраціўленьня намэнклятуры ўсё гэта адбываецца позна. Усё можна было б зрабіць меньш балесна для нашага народа.

«Выбар»: Вы—вядомы дзеяч БНФ. Не сакрэт, што ў апошні час аўтарытэт палітычных партый і рухаў у масавай сьвядомасьці ўпаў. У сувязі з гэтым і з маючымі адбыцца ў наступным годзе выбарамі што плянуе рабіць Фронт?

В. Вячорка: Шчыра кажучы, я ня ўпэўнены, што гэтыя выбары адбудуцца ў наступным годзе, бо паважна не ўспрыняў адпаведную заяву Вярхоўнага Савета—гэта ня ёсьць юрыдычны дакумэнт, не пастанова, а проста дэкларацыя. Але трохі раней ці пазьней выбары адбудуцца. У людзей нарастае агульнае расчараваньне палітыкай і гэта сітуацыя ў цэлым небясьпечная. Але яна небясьпечная і для намэнклятуры. Забараніўшы рэфэрэндум, намэнклятура нанесла страшэнны ўдар па фармаваньню нармальнай грамадзянскай супольнасьці.

Грамадзянская супольнасьць—не тлум. Гэта людзі, якія ўсьведамляюць інтарэсы карпаратыўныя, групавыя. І разам з тым свае індывідуальныя інтарэсы. Яны ўсьведамляюць, што кіраваць дзяржавай магчыма пры дапамозе дэмакратычных мэханізмаў, самы дэмакратычны зь якіх—гэта прамая дэмакратыя, той жа рэфэрэндум. Паколькі ён быў забаронены, расчараваньне ў дэмакратычных мэханізмах можа прывесьці да вельмі небясьпечных вынікаў—умацаваньня веры ў недэмакратычныя мэханізмы, прасьцей кажучы, у «моцную руку». Магчыма адраджэньне таталітарызму ў нейкай новай форме. Эканамічнае становішча на Беларусі сьведчыць толькі пра тое, што мы падаем у бездань трошкі вышэй за іншых. Нам варта зноў і зноў падкрэсьліваць, што эканоміка і палітыка ўзаемазьвязаны, без палітычных зьменаў ня можа быць зьменаў да лепшага ў эканоміцы. І трэба памятаць пра тое, што называюць маральнасьцю палітыкі.

У Польшчы страшэннае расчараваньне большасьцю палітычных сілаў у грамадстве наступіла дзякуючы ініцыятыве «круглага стала», калі дэмакраты заключылі пагадненьне з былымі камуністамі. Польская намэнклятура, трымаючы палітычную ўладу, падключыла палітычныя рычагі для набыцьця ўлады эканамічнай. Знаёмая сітуацыя. У нас адбываецца тое ж самае, што і ў большасьці посткамуністычных краінаў. Апазіцыя ў Польшчы абвінавачвае і сацыялістаў, і лібэралаў у тым, што па прычыне гэтага паразуменьня новая кляса прадпрымальнікаў фармііруецца намэнклятурным спосабам. Гэта ў Польшчы, дзе значна больш дэмакратызму!

Што ж тады казаць пра нас? У гэтым сэнсе маральнасьць палітыкі Беларускага Народнага Фронту і саюзных зь ім дэмпартыяў была б нашым вельмі важным здабыткам. Той факт, што не пайшоў Фронт на згодніцтва з намэнклятурай, а наадварот, выкрывае намэнклятурную «прыхватызацыю», асабліва на мясцовым узроўні, выкрывае злачынствы і парушэньні права—гэта вельмі важкі аргумент і цьвёрды грунт на карысьць выбару за Фронт і саюзныя з ім палітычныя партыі. Я спадзяюся і веру, што людзі заўважаюць гэта і ацэняць, калі надыдзе пара выбараў.

А калі гаварыць пра больш мэтанакіраваныя дзеяньні, то нам трэба павышаць палітычную культуру людзей праз узнаўленьне і пашырэньне сеткі ўнівэрсітэтаў, умацаваньне незалежнай прэсы (хоць гэта асобная тэма. Колькі праблемаў у незалежнай прэсы! І ваша газэта перажывае цяжкасьці, я шчыра зычу ёй посьпехаў). Бясспрэчна, трэба дбаць пра маладое пакаленьне, каб мы не атрымалі праз некаторы час гэнэрацыю абыякавых і зьняверaных людзей. І натуральна, я не магу абмінуць таго, што перад Фронтам стаіць задача зьбіраць да кучы лепшыя мазгі, гуртаваць інтэлект, думаць, абмяркоўваць, прапагандаваць, вызначаць лепшыя шляхі выхаду з крызісу нашай Беларусі—перш за ўсё эканамічныя, а таксама гэапалітычныя. Трэба распрацоўваць канцэпцыі нацыянальнага Адраджэньня, практычна рабіць дзеля гэтага. Тое, што робіць Фронт і саюзныя зь ім палітычныя сілы дзеля аднаўленьня патрыятычнай сьвядомасьці нашага народа, дзеля яго кансалідацыі—гэта прыкметна. Я лічу, гэта для нас жыцьцёва важна, таму што толькі дзякуючы кансалідацыі мы зможам пераадолець гэты нялёгкі пэрыяд. Мы толькі ступілі на шлях Адраджэньня і нялёгкая дарога чакае нас наперадзе. Галоўнае—не блукаць упоцемку, а адразу ступіць на патрэбную дарогу і настойліва ісьці ўперад.

«Выбар»: Дзякую за гутарку і посьпехаў Вам!

Гутарку вёў А. БУКАЧОЎ.

Рэпліка

Як нас абдурваюць

Ад сціпласці наш прэм'ер-міністр, відаць, не памрэ. Як і наогул увесь цяперашні ўрад Беларусі, які любіць выстаўляць напаказ свае «клопаты» аб простым людзе. Напрыклад, зрабіў наш урад бясплатны праезд у грамадскім транспарце для пенсіянераў і вельмі гэтым ганарыцца. А ў той жа час павышае кошт праезду для тых, хто яшчэ не на пенсіі—выграбае грошы ў дзяцей і ўнукаў тых жа няшчасных пенсіянераў. Я цалкам за тое, каб нашы ветэраны ездзілі ў грамадскім транспарце бясплатна. Але не трэба ўраду выстаўляць гэта як клопат аб народзе. Бо старэйшыя пакаленні заслужылі ад дзяржавы значна большага, чым сапраўды жабрачыя ў параўнанні з цэнамі пенсіі.

Яшчэ адзін свежы прыклад, як урад адурманьвае масавую свядомасць. Напрыканцы мінулага і ў пачатку гэтага года урад запэўніў нас, што ў І квартале павышэння цэнаў на асноўныя прадукты харчавання не будзе. Але ўжо ў студзені павысіліся цэны на многія віды хлеба і хлебабулачных вырабаў. Можа, урадавыя чыноўнікі лічаць асноўнымі прадуктамі харчавання простага люду «чорны» хлеб і ваду? Неяк у мінулую восень, пасля чарговай сустрэчы кіраўнікоў дзяржаў СНД, спадар В. Кебіч пахваляўся, што заключыў з Казахстанам вельмі выгоднае для Беларус пагадненне наконт паставак нам зерня. Напэўна, дзякуючы гэтай пахвальбе і растуць цэны на хлеб?

А. ЯСНЫ.

© PDF: Kamunikat.org 2014 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2014

© PDF: Kamunikat.org 2014 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2014

Хто н... ...рне

«Справа Драздова» працягваецца

У газеце «Звязда» за 26 лістапада 1992 года з'явіўся артыкул С. Шаўцова «Справа, вартая двух мільёнаў выедзеных яек», якая выклікала ў вобласці пэўны рэзананс. Гэтая публікацыя датычыла дзейнасці знешнегандлёвага прадпрыемства, створанага пры Віцебскім аблвыканкаме ў пачатку 1991 года. У прыватнасці, першы намеснік аблвыканкама П. Драздоў быў абвінавачаны ў злоўжыванні ўладай пры ажыццяўленні бартэрных аперацый з польскімі прадпрымальнікамі. Прыкладна праз месяц, 18—19 снежня, у трох віцебскіх газетах («Віцебскі рабочы», «Народнае слова», «Віцьбічы») з'явіўся артыкул «З нагоды адной публікацыі» (прычым у «Віцьбічах» і «Віцебскім рабочым»—без подпісу, у «Народным слове» падпісаны «М. Паўлоўскі»). У гэтым матэрыяле ўсе абвінавачванні ў адрас П. Драздова аб'яўляліся неадпаведнымі рэчаіснасці. Паведамлялася, што дзейнасць Драздова не заключае ў сабе нічога антызаконнага, а наадварот, прынесла значную карысць для вобласці, і «ўсе члены прэзідыума абласнога Савета выказалі сваю салідарнасць з пазіцыяй першага намесніка старшыні аблвыканкама». У адказ на гэта 23 снежня ў «Звяздзе» С. Шаўцоў зноў пацвердзіў абвінавачванні ў адрас П. Драздова.

Каб неяк праясніць сітуацыю, карэспандэнт «Выбара» сустрэўся з членам прэзідыума аблсавета Ю. Лаўрэнавым. Вось што паведаміў Юрый Аляксандравіч:

—Сапраўды, першы артыкул у «Звяздзе» выклікаў у нас, некаторых членаў прэзідыума Віцебскага аблсавета, здзіўленне. Што ж робіцца з нашай выканаўчай уладай? Каб праверыць апублікаваны матэрыял, тры члены прэзідыума аблсавета папрасілі старшыню абласнога Савета У. Кулакова правесці пазачарговае паседжанне прэзідыума. Апошні пагадзіўся абмеркаваць дзейнасць П. Драздова і некаторых іншых чыноўнікаў, але на чарговым паседжанні прэзідыума. А для падрыхтоўкі пытання стварыць часовую камісію. 11 снежня на паседжанні прэзідыума выступіў яе старшыня В. Аляксандраў. З ягонай інфармацыі вынікае, што ўсе факты, прыведзеныя ў артыкуле, пацвярджаюцца дакументамі. Але П. Драздоў імкнуўся абвергнуць любыя абвінавачванні ў свой адрас. Прэзідыум аблсавета вырашыў: прыняць інфармацыю да ведама і даручыць прэсслужбе абласнога Савета падрыхтаваць для друку паведамленне пра абмеркаванне гэтага пытання на пасяджэнні прэзідыума. Было даручана старшыні аблсавета У. Кулакову праінфармаваць Савет Міністраў Беларусі аб разглядзе пытання на прэзідыуме.

Як бачыце, прэзідыум не судзіў і не вызначаў, хто правы, хто вінаваты, спадзеючыся, што ў гэтым разбяруцца кампетэнтныя органы. Нас цікавіла толькі інфармацыя, бо прэзідыум часта не валодае інфармацыяй, вакол якой ідуць «гарачыя баі» на старонках прэсы. І я быў шчыра здзіўлены ў другі раз, калі ў «Народным слове» за 18 снежня замест аб'ектыўнай інфармацыі, якую прэзідыум даручыў зрабіць А. Бруцкаму, з'яўляецца артыкул невядомага нам аўтара М. Паўлоўскага «З нагоды адной публікацыі». Аўтар уводзіць у зман чытачоў, сцвярджаючы, быццам «усе члены прэзідыума выказалі сваю салідарнасць з пазіцыяй першага намесніка старшыні аблвыканкама». Гэтага зусім не было! Аўтар узяў на сябе смеласць абвергнуць факты, прыведзеныя ў «Звяздзе», якія пацвярджаюцца дакументамі, ад імя ўсяго прэзідыума. Зразумела, выглядае больш важка. Аднак сведчу, што гэтае не адпавядае сапраўднасці. Замест аб'ектыўнай інфармацыі—артыкул у абарону П. Драздова. І падобная дэзінфармацыя была чамусьці перадрукавана «Віцебскім рабочым» і гарадской газетай «Віцьбічы». Дзеля чаго гэта зроблена? Неабходна высвятліць гэтае пытанне да канца. «Справай Драздова» зараз займаецца Кантрольная палата Рэспублікі Беларусь.

Такім чынам, апошняя кропка яшчэ не пастаўлена. «Выбар» будзе інфармаваць чытачоў аб далейшым развіцці падзей.

А. МІКАЛАЕЎ.

А ВЫЯСНЯЛ САЗОН...

Если есть у вас деньги, Витебский горисполком продаст Вам квартиру!

Увы, про эту приятную возможность в редакции узнали случайно. А что говорить тогда о наших горожанах? Как нам кажется, они об этом не ведают.

Беру в руки решение горисполкома от 25 января с. г. о передаче в личную собственность квартир гражданам, проинвестировавшим их строительство, смотрю на фамилии 26 счастливчиков, получивших квартиры по ул. Чкалова в домах № 39 корп. 3 и № 48, и набираю телефон начальника управления по учёту и распределению жилья В. Сазона. Прошу его объяснить суть данного документа.

Виктор Фёдорович комментировать решение горисполкома категорически отказался, направив меня к заместителю председателя горисполкома, начальнику УКСа Н. Коневалову.

Николай Николаевич разговаривал с напряжением в голосе. Сказал, что городу нужны деньги на строительство жилья, поэтому и принято такое решение, а документы на тех, кто внёс деньги, готовил В. Сазон. «Надо было выяснить у Сазона прежде, чем звонить мне»,—упрекнул меня Николай Николаевич.

Так круг и замкнулся. И остались вопросы, среди которых пока что такие: почему горисполком не работает гласно и каким образом товарищ Сазон осуществлял подбор кандидатов на покупку квартир среди более 30 тысяч очередников на получение жилья в Витебске?

Б. ХАМАЙДА.

Рабіце высновы

Дзяржстрах клапоціцца, або смех, дый годзе!

Пяць гадоў таму застрахаваў я сваё жыццё аж на тысячу рублёў, па тарыфу «В». Кожны месяц адлічваў 18 рублёў, як ад сэрца адрываў, грошы па тых мерках немалыя, асабліва, калі атрымліваеш 140. Разлічвалі з жонкай атрымаць потым цэлую тысячу адразу. Во грошы! Зразумела, зараз смешна, але ж гэта было раней. Ну добра.

У лістападзе 1991 г. зламаў руку. Цэлы месяц не працаваў. Вядома, разлічваю на Дзяржстрах. Аддаў агенту даведку, чакаю грошай на рахунак. Няма. Другі месяц няма. Трэці няма. Паехаў у Дзяржстрах. Атрымаў! Па трайному тарыфу, у красавіку 1992 года, атрымаў ажно... 30 рублёў!

Ну, добра. Нарэшце, у снежні 1992 г. выплаціў апошні ўзнос, чакаю грошай. Няма. У студзені 1993 г. няма. Зноў паехаў. І хоць там адмаўляліся нават размаўляць са мной, але ўсё ж такі дабіўся свайго. Грошы пералічылі на мой рахунак у канцы месяца. Вялікі дзякуй!

Ды яшчэ не ўсё. Яшчэ ж па індэксацыі трэба атрымаць 400 рублёў. У другой палове 1994 года! Во як!

В. ІГНАЦЕНКА,
г. п. Руба.

Лісты чытачоў

ВСЕ ТЕ ЖЕ ПРИЗЫВЫ К БОРЬБЕ...

Недавно прочитал коммунистическую газету «За власть народа» и ничего нового для себя не нашёл. Всё те же призывы к борьбе, битвам, искание врагов и т. д.

Знакомая песня. Давняя большевистская традиция превращения общественной жизни в борьбу классов и идеологий, которая идёт уже со времён гражданской войны против всего народа. Борьба за коллективизацию, борьба с «национализмом», борьба с «врагами народа», борьба против пьянства, битвы за урожай, при которых до половины терялось (в цивилизованных странах не бьются, а просто нормально убирают),—одним словом, борьба за строительство коммунизма. Сколько этих битв было за 74 года коммунистического режима!..

Но и сейчас коммунистическая пресса призывает нас к очередным битвам... Надоели битвы, хочется жить по законам цивилизованного мира, сеять хлеб, растить детей. Однако коммунисты не желают этого понять! Так пусть же строят свой коммунизм в отдельно взятой редакции, доме, улице. Пусть живут на коммунистической улице, «молятся» своему идолу, но только пусть не навязывают свои бредовые идеи, мечты мнением рабочих и крестьян, мнением всего народа.

Часто можно слышать, что вот, мол, демократы довели до того, что стало намного хуже жить. Но это же настоящий обман! Народ сам видит, кто сейчас у власти: те же бывшие партфункционеры, пересевшие из обкомов, горкомов, райкомов, ЦК в министерские кресла, в структуры власти. Нет у нас на Беларуси такого города, района где бы были у власти демократы.

Г. ОВЧИННИКОВ,
рабочий.

ШТАТЫ ЗАКЛАПОЧАНЫ

Злучаныя Штаты накіравалі ноту ў Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь, у якой звяртаецца ўвага на нязгодную з законам адмову беларускага парламента прапанове грамадзянаў, якія дамагаюцца правядзення рэферэндуму з мэтаю роспуску ВС. Нота змяшчае «хваляванне Злучаных Штатаў з нагоды рашэння Вярхоўнага Савета й ігнаравання ў РБ волі народа».

[Паводле беластоцкага «Часопіса» № 1, 1993].

Навіны Беласточчыны

А ШТО ПА НАШ БОК МЯЖЫ!

У Белавежы створаны Фонд Белавежскай пушчы дзеля ратавання гэтага прыроднага комплексу ад цалкавітага знішчэння. Мэтаю Фонду з'яўляецца падтрымка дзейнасці арганізацыйных адзінак, навуковых арганізацый, тэрытарыяльнага самакіравання ды фізічных асобаў на карысць аховы асяроддзя, помнікаў прыроды, захавання лясных масіваў, трывалага ўтрымання разнароднасці флоры й фаўны, аховы старадаўняе культуры, звязанай з лясным асяроддзем.

Ю. Т.

Весткі з раёнаў

ІНФЛЯЦЫЯ?

Падробкі разліковых білетаў з'явіліся ў Сянно. На «зайцах», «ваўках» і іншых «звярах» «майстры»-фальшывамонетчыкі падмалёўваюць алоўкамі ці фламасцерамі нуль.

«Прадукцыя» разлічана на маладасведчаных або няўважлівых людзей ды грамадзянаў іншых дзяржаў.

Ю. СЯРГЕЕЎ.

Ці будзеш ты яшчэ, зіма такая?

У мясцовых філіях

Бліжэй да сацыяльных праблем

Адбыўся чарговы сход Гарадоцкай філіі Беларускай сацыял-дэмакратычнай Грамады. Сябры партыі абмеркавалі шэраг пытанняў сваёй працы.

Улічваючы, што існуюць праблемы ў размеркаванні прадуктаў харчавання па спажывецкіх картках, а выканаўчая ўлада не робіць справаздачы перад выбаршчыкамі, вырашана звярнуцца ў райвыканкам ды пракуратуру з адпаведным зваротам. Прапанавецца адказаць на пытанні, звязаныя з кантролем за гандлем па атаварванню спажывецкіх картак.

Сход абмеркаваў праект заявы філіі й раённай грамадскай рады па каардынацыі дзейнасці прафсаюзных арганізацый. У праекце адзначаецца неабходнасць паглыблення эканамічнай і прававой культуры працаўнікоў цераз сустрэчы ў калектывах, дапамогу у выпрацоўцы калектыўных дагавораў з наймальнікамі, вывучэнне думкі працоўных аб сацыяльна-палітычным развіцці грамадства і г. д.

Была заслухана інфармацыя пра вынікі першага й другога з'езду Грамады.

М. КАЛІНОЎСКІ.

© PDF: Kamunikat.org 2014 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2014

© PDF: Kamunikat.org 2014 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2014

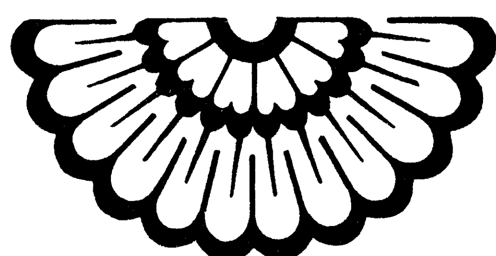

Прытулюся да роднай маці-мовы

Шчасце

Заглядзецца далямі
і задыхнуцца лугамі...
Якое вялікае шчасце—
мерыць зямлю нагамі,
Роснаю крочыць сцежкаю,
дарогаю палявою,
Сачыць, як плывуць
чародкамі
хмаркі над галавою,
І ў сіняй азёрнай гладзі
ўбачыць адбітак неба,
У рукі ўзяць бохан цёплы,
лусту адрэзаць хлеба,
Пачуць, як звіняць званочкі
ў кожным дзіцячым слове,
Як кажуць табе: «Дзень
добры!»
на роднай з маленства мове.

Іван ЛАЗУКА,
Сянно.

ПАЧНІЦЕ ПРАЦАВАЦЬ, А МЫ ДАПАМОЖАМ

Прадстаўнікі шэрагу грамадскіх арганізацый, у прыватнасці гарадскога клуба выбаршчыкаў «За дэмакратычныя выбары», мясцовых філій БНФ і ТБМ, віцебскага культурна-асветніцкага клуба «Узгор'е», накіравалі намесніку старшыні гарвыканкама У. Пелагейку і кіраўніцтву аўтобуснага й тралейбуснага паркаў Віцебска ліст, у якім выказваецца незадаволенасць марудным выкананнем Закона аб мовах работнікамі гарадскога транспарту.

М. МАРУДАЎ.

Чаго ж ім трэба?

22 снежня 1992 г. у «Сельской жизни» апублікавана інтэрв'ю А. Гуляева з кандыдатам філасофскіх навук Віцебскага педінстытута У. Уткевічам, прадстаўніком партыі «Славянский собор «Белая Русь», «самым чыстакроўным беларусам... з біяграфіяй ледзьве не ад Еўфрасіньні Полацкай».

Чаму таварыш Гуляеў знайшоў для амбіцыёзнага інтэрв'ю менавіта У. Уткевіча і менавіта ў ВДПІ, зразумела. У гэтай вышэйшай навучальнай установе з'явілася філія «Славянскага сабора», і то тут, то там назойліва напамінае аб сабе здавітымі выпадамі супраць суверэннай Беларусі і беларушчыны. Памятаецца, крыху раней «имперские люди» з гэтага інстытута выступілі з калектыўным пісьмом у «Праўде», а зараз Уткевіч «со товарищи» напісаў ліст у Вярхоўны Савет з патрабаваннем надаць у незалежнай Беларусі расейскай мове статус другой дзяржаўнай і такім чынам пахаваць родную беларускую.

Гэты кандыдат філасофскіх навук з упэўненасцю гісторыка сцвярджае: «Ведь иногда говорят, что все национальное едва ли не попиралось ногами—это тоже неправда. И язык, и историю родную в школах учили». Як тут з ім не пагадзіцца? Як вучылі, так і ведаюць яе тыя, хто імкнуўся не да спасціжэння праўды, а да адзнакі, навуковай ступені любымі сродкамі, хто будаваў сваю кар'еру па прынцыпу «чего изволите-с?». Такім дастаткова было «Краткого курса...», «Гісторыі БССР» паводле Абэцэдарскага, словам таго, што дазвалялася, а большым сябе яны лічылі не вартым абцяжарваць.

Кан'юнктуршчыкі імкнуліся дагадзіць партбосам і заўсёды былі гатовы даказаць, што белае—гэта чорнае і наадварот. І калі такім даводзілася вучыць дзяцей, то і іх яны падманвалі, гаварылі, што г і с т о р ы я ўласна Беларусі пачалася ледзь ці не з кастрычніка 1917 года, а да таго вартай увагі гісторыі не было. Дзякуючы такому «навучанню» многія пакаленні школьнікаў і студэнтаў ведаюць Аляксандра Неўскага, Юрыя **Даўгарукага**, Дзмітрыя Данскога, Мініна і Пажарскага, Суворава, бальшавікоў-ленінцаў розных нацыянальнасцяў і не ведаюць сваіх нацыянальных герояў, як і гісторыі ўвогуле.

Не ведаюць яны, што адразу пасля апошняга падзелу Рэчы Паспалітай расейскі царызм пачаў скасоўваць беларускія нацыянальныя школы пры манастырах і ўводзіць свецкія з расейскай мовай навучання, замяняць нашых святароў сваімі, гэтак **жа й чыноўніцтва. Ды ці варта паўтарацца. Больш-менш** адукаванаму і нацыянальна свядомаму беларусу гэтае добра вядома, як і тое, што бальшавікі-ленінцы не адсталі ад царскіх папярэднікаў, а шмат у чым і пераўзышлі іх. Напрыклад, у вынішчэнні нацыянальна свядомай інтэлігенцыі: літаратараў, навукоўцаў. Спіс ахвяр доўгі. Адзін Берман за 8 месяцаў панавання знішчыў 89 тысяч беларусаў. Добра ведаем мы і тое, што толькі на Беларусі можна было ў гады паскоранага зліцця нацыяў у безаблічны савецкі народ вызваліць сына або дачку ад вывучэння беларускай мовы па стану здароўя. Ці можа растлумачыць тав. Уткевіч, чаму менавіта ад яе, а не ад рускай мовы, фізікі або хіміі? Ці можа ён растлумачыць, чаму на Беларусі амаль у кожным горадзе ёсць вуліца Суворава, які заліў беларускую зямлю крывёю і за што атрымаў **ад Кацярыны II маёнтак пад** Кобрынам і больш 13 тысяч прыгонных душ? Чаму яго імем названа каля 40 гаспадарак ды няма ні вуліц, ні калгасаў імя Давыда Гарадзенскага, гетмана Астрожскага, князя Кейстута?..

Далей вучоны-філосаф сцвярджае: «Что во всяком случае украинцы, русские и белорусы один без одного жить не могут и не могли никогда—вспомните историю»...

А давайце ўспомнім ну хаця б такія даты: 1500 год—напад Івана III на ВКЛ, бітва **пад Дарагабужам, 1501 і** 1502—бітвы пад Смаленскам, **далей 1508, 1513, 1516, 1518, 1519, 1534, 1535, 1536, 1537—напады маскоўскіх князёў на землі ВКЛ, рабаванне нашых** гарадоў, выгнанне ў палон і **продаж** у рабства дзесяткаў тысяч беларускіх сялян. 1569 год. Пачалася Лівонская вайна. Гісторыя, якую вучылі ў савецкіх школах, сцвярджае, што гэта была вайна паміж Расіяй і Польшчай **за валоданне лівонскімі** землямі. А вайна ж ішла на беларускай зямлі, і ваявалі супраць расейцаў беларусы разам з палякамі. І Сцяпан Баторый не захопліваў Полацк, а вызваляў яго з лап Івана Жахлівага. Мінін і Пажарскі збіралі апалчэнне не супраць палякаў, а каб змагацца з войскам ВКЛ ды Польшчы.

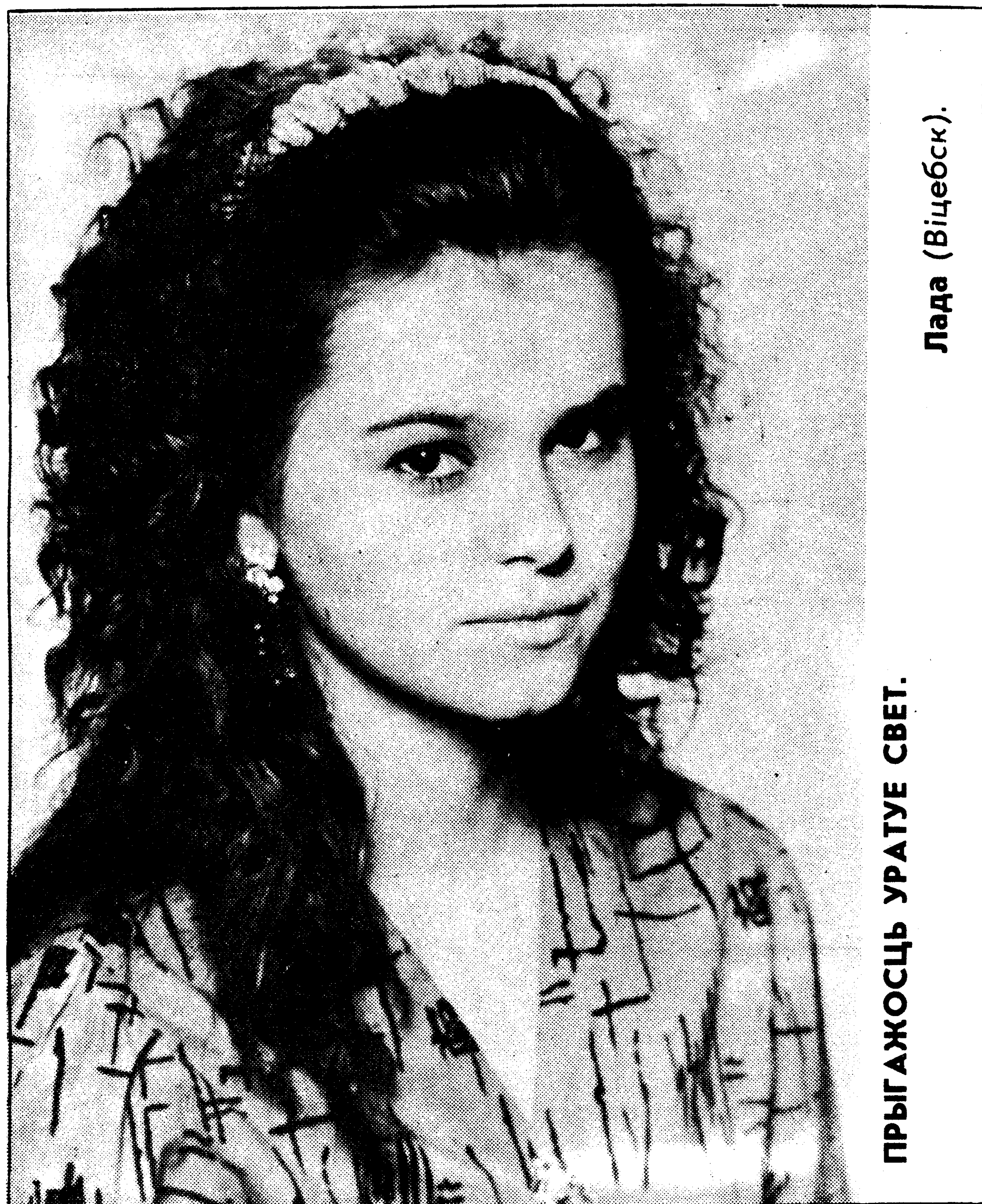
Так вось мы «не маглі» жыць адно без аднаго! Русь **200 гадоў была пад татара**мангольскім ярмом, яна што, таксама не магла без іх жыць?

Тав. Уткевіч дэкляруе, што ён «со товарищи» будзе настойваць на правядзенні рэферэндуму па пытанню аб мовах. Пагарджаючы законамі Рэспублікі Беларусь аб мовах, аб забароне дзейнасці палітычных партый **і рухаў па месцы працы і ву**чобы, ён агітуе збор подпісаў у аўдыторыях на карысць сваіх антыбеларускіх ідэй. А што такое студэнту не падпісаць паперку, падсунутую выкладчыкам? Самае малое—застацца без стыпендыі. Падасі голас супраць—і можа быць горш. І ўсё будзе шыта-крыта, камар носа не падточыць.

А вось што было яшчэ няўдаўна пры ўладзе КПБ у БДУ. Студэнты беларускага **аддзялення філфака ўзбунта**валіся ды запатрабавалі, каб у Белдзяржуніверсітэце, хаця б на беларускім аддзяленні ўсе прадметы выкладаліся на роднай беларускай мове. Іх абвінавацілі ў нацыяналізме і выкінулі з ВНУ.

І мне здаецца, трэба збіраць у Віцебскім педінстытуце подпісы не за дзяржаўнае двухмоўе, а за адлучэнне ад ВНУ такіх выкладчыкаў, каб яны не калечылі душы будучых настаўнікаў, якім праз пэўны час іці ў школы і выхоўваць нашых дзяцей у духу беларушчыны, нацыянальнай свядомасці, любові да роднай мовы, гісторыі нацыянальных, а не замежных герояў.

Гаўрыла ПОЛАЦКІ.

ПРЫГАЖОСЦЬ УРАТУЕ СВЕТ.

Лада (Віцебск).

По старонках тутэйшых газет

Яшчэ раз

Дасягнуўшы накладу ў 50 тысяч, гарадская газета «Витьбичи» запрэтэндавала на званьне самай чытэльнай у Віцебску. Тым ня меньш гэтая акалічнасьць яшчэ не загарантавала высокай маральнасьці і грунтоўнасьці публікацый на палосах гэтай газэты. Дзіва вялікага няма, бо выданьне адлюстроўвае сьветапогляд абранага за камуністычным панаваньнем гарсавету і гарадзкой уладавай вярхушкі. Дрэнна тое, што ў памкненьні адстаяць свой дэфармаваны сьветапогляд рэдакцыя «Витьбичей» папірае спрадвечныя этычныя нормы, а недахоп прафэсіяналізму спрытна кампэнсуе ёрніцтвам і паталягічнай зласьцівасьцю да ўсяго неадпаведнага гэтаму сьветапогляду.

Узгадаем публікацыю пра забойства Аляксандра Баранава, да якой быў прыкляпаны кідкі загаловак—«Вспоминайте иногда бедного студента». Перад усім жа ў людзей 30-40-гадовых гэтая назва асацыіруецца зь вясёлай і папулярнай у свой час песенькай! Як можна сумясьціць у гэтым выпадку вясёлае і трагічнае—вядома толькі рэдакцыі.

Выразная варожасьць прадэманстравана да дзяржаўнай сімволікі Беларусі ў шэрагу публікацый. Нічога ня маю супраць прыватнага меркаваньня пра гэтую сімволіку ці пра дзяржаўную мову. Але ў публічных выступах варта ўсё ж прытрымлівацца агульнапрынятых нормаў, дэмакратыя ніяк не азначае ўсёдазволенасьці. Законы пра сімволіку Беларусі і дзяржаўную мову былі прынятыя вышэйшым, легітымным на той час заканадаўчым органам. Калі нейкую асобу яны не задавальняюць, то гэтая асоба мусіць выказваць сваё меркаваньні ў прыстойнай форме. Няблага паёрнічалі «Витьбичи», калі адзначылі эмісію трохрублёвай купюры Беларускага нацыянальнага банку. «Бобры, на выход!»—шуганулі яны пад рубрыкай «Выхода пингвинов не предвидится?» Шмат якія краіны маюць на сваіх купюрах малюнкі звяроў ці выявы архітэктурных помнікаў, таму ня дужа ўцямна, чаму ж не сьмяюцца «Витьбичи» зь іх, імкнучыся «переплюнуть» «Нью-Йорк Таймс»?

Верху цынізму дасягае рэпарцёр Касьцюкевіч, калі сьлязьліва расьпісвае мытарствы ўяўнага бежанца-чачэнца, што зарабляў рублёўкі граньнем на балалайцы ля «сіняга дому». Расьпісаў так, што зьмяшаў у кучу нацыянальныя праблемы, развал савецкай імпэрыі, грамадзянскую вайну на ейных ускраінах і з чаго выніканьне сэнтэнцыя: за аднаўленым Саюзам будзе жыць лепей! Праўда, праз некалькі нумароў давялося прызнацца ва ўласным ляпсусе—бежанец аказаўся ліпавым! Дык што, спадар Касьцюкевіч, не хапіла прафэсіяналізму разабрацца ў гэтай ліпе адразу?

Не адстае ад свайго калегі па ёрніцкаму пяру і А. Шыловіч, майстра футбольнага агляду. Да таго набіў руку, што ледзь не ў кожным рэпартажы згадвае хірамантыю Пазьняка і вялікую перамогу Няўзорава над дэмакратамі (во ўжо нечым прыпёк Пазьняк!). Шаноўны камэнтатар, відаць, забыўся, што аматара футбола цікавіць найперш футбол, а дачыненьні Сашы Шы-

© PDF: Kamunikat.org 2014 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2014

© PDF: Kamunikat.org 2014 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2014

Знаёмая хвароба?

«...Надин также могла бы быть украшением своего пола, но она была испорчена: с ней часто делались дурноты—ужасные дурноты; а никто не мог постигнуть причины. Советовались с докторами; доктора пробовали лечить и тем, и сем, прописывали микстуры в жидком виде, в склянках, в порошках и в пилюлях, пользовали без всякой пользы от спазмов грудных и желудочных и даже от размножения посторонних тел—ничего!! Дурнота и дурнота в неопределенное время, без всяких периодов, до обеда, после обеда, поутру, ввечеру, дома и повсюду; только всегда днём, во время сна никогда: сон её был тих и спокоен, аппетит хорош, пульс правилен, никаких местных болей нет.

«Что это значит?—говорил консилиум,—это какая-нибудь болезнь, неизвестная медицине, болезнь, существующая только в России?» После долгих соображений решили, однако же, что, вероятно, поражён чем-нибудь какой-нибудь нерв, который, приходя в сотрясение, сотрясает cerebrum (мозг (лат.) Нужно было испытать, которое из пяти чувств сотрясает этот нерв? Вкус и осязание явно не вредят ему; зрение также не производит припадка: перед глазами Надины проводили все семь цветов порознь и в смешении; испытывали и обоняние: ставили на ночь в комнату её разные растения, раздражающие нервы—они не вредили. Наконец, стали испытывать слух; сперва музыкой инструментальной: перебрали все дуры и моли—ничего; потом вокальной музыкой: пропели чувствительный французский романс, итальянскую бравурную арию, горловую песню тирольскую—все ничего.

—Et bien un air russe (Пожалуйста, русскую арию! (фр.)—и попросили одного молодого человека запеть русскую арию; он запел трубным гласом:

Мы-мы-мы идём на поле
брани!
Тррр! Тррррубный звук и
баррабанный грром!
Чу-чу-чуудо богатырь!
во длани
Гррозный ммеч и на челе
шелом!
Ща-ща-щастье и победа
с хррабррым,
Чурррр, не рробеть и вперед напрролом,
Ус свой чёрный поррохом
нафабрррим,
Не огнемм все возьмемм,
а беллым рружьём!

—Шш! Шш!—раздалось по зале.

Певец умолк.

—Что такое?

Надине дурно, Надина почти без памяти на руках матери.

—Sufficit! Manifestum est! (Довольно! Достаточно! (лат.) —сказал один из докторов,— теперь понятно, в чём дело: чувствительный и нежный слух её не переносит русских звуков—и не удивительно: во мне самом некоторые звуки производят сотрясение. Должно полагать, что ухо её поражается буквами stchtcha, tstse и ouo: («ща», «цэ» и «ы»).

—Скажите, пожалуйста,— продолжал он, обращаясь к матери Надины,—не имеет ли дочь ваша отвращения от русского языка?

—Ах, она его терпеть не может и сама никогда не говорит,—отвечала родительница.

—Гм!—сказали доктора в одно слово,—это болезнь национальная!—и, заговорив по-латыни, они пожали плечами.

—Одно средство—отправить за границу.

—О, нет!—сказал про себя один медик,—что производит болезнь, тем надо и лечить: чтоб укрепить и приучить её нервы к еры и ща, надо выдать её замуж за какого-нибудь ерыгу и кормить щами.

Такова была Надина».

Вось такую гісторыю распавёў у сваім рамане «Сэрца і думка» расейскі пісьменнік Аляксандр Фаміч Вельтман. Раман быў надрукаваны ў 1838 г. і ў ім яскрава адлюстраваныя норавы тагачаснага расейскага дваранства, для якога гэткія гісторыі былі, несумненна, тыповымі. Заўважце, французская мова панавала ў вышэйшых слаях краіны, якая незадоўга да таго перамагла Францыю ў вайне!

Безумоўна, Напалеон тады зрабіў памылку—пачынаць у Расіі трэба было, відаць, з патрабавання надаць французскай мове статус дзяржаўнай...

Віктар СЦЯПАНАЎ.
г. Ворша

НАВІНЫ

У бібліятэцы браслаўскай СШ № 1 адбылася выстава-прагляд карцін знакамітага беларускага жывапісца, ураджэнца нашае вобласці, Міхаіла Савіцкага.

У ЧАКАННІ ВЯСНЫ

У дарозе

Вакзал. Білетныя касы з чэргамі людзей. Пытаю: «Вы апошні?». «Я последний», —адказвае мужчына. «Гэта беларус»,—мільгае думка. А чаго там натоўп каля вакенца касы? Можа даюць на мой цягнік? Падыходжу бліжэй: «Скажыце, ці даюць на маскоўскі?». «Никуда не дают, ещё касса закрыта»,— кажа хлопец ззаду. Вяртаюся ў чаргу, чакаю. Хутка касір пачынае абілечваць на праходзячы. Людзі ўсе ірвуцца пасьпець. Білеты зьнянацку канчаюцца. Натоўп разыходзіцца ненадоўга, да наступнага цягніка.

Як цяжка паехаць, колькі пакут! Можа, сапраўды ад'ехаць адзін раз на Захад і болей не гаравაць на гэтых вакзалах? Тут ня толькі позіркі, але словы неласкавыя, чужыя. Чаму на чыгунцы, як і на аўтавакзалах, усе паведамленні кажуць па-руску? Баімся дыскрымінаваць некага сваёй беларускай моваЙ, а ёй самой тым часам амаль ужо канец. Хутка кніжкі па-беларуску будуць толькі ў музеях.

Шмат яшчэ падобнага перадумаецца ў стамляльным чаканьні. Добра, што можна было ноч перачакаваць у сяброў і назаўтра раніцай куды спакайней адправіцца першай электрычкай. У вагоне слых прыемна лашчаць беларускія словы, родныя інтанацыі павольных дабразычлівых размоў. А за вакном міма ўсіх нас плыве наша родная зямля з яе непаўторнымі палямі, рачулкамі, вёсачкамі.

У дальнерэйсавым цягніку няма гэткага моцнага пачуцьця блізкасьці сваёй прыроды і бацькаўшчыны, яго заглушаюць халодныя, абыякавыя адносіны да нашай зямлі суседзяў-пасажыраў, для якіх яна сапраўды чужая.

Хутчэй бы пакончыць з нашай дыскрымінацыяй...

Алесь ПІКУЛЕНКА,
Аршанскі р-н.

пра «Витьбичи»

ловіча дый Сашы Няўзорава з Пазьняком хай застаюцца для кола асабістых сяброў. Навязваць свае палітычныя сімпатыі ці антыпатыі падчас футбольных зацемак гэтак жа непрыстойна, як і пасьвячаць у падрабязнасьці свайго інтымнага жыцьця. Нікольк не сумняваюся, што гэтыя і іньшыя прэтэнзіі будуць успрынятыя «Витьбичами» як заяўка на цэнзуру над іхным выданьнем. Пацьвердзіцца неразуменьне рэдакцыяй месца вольнай прэсы ў дэмакратычным грамадзтве, нягледзячы на паездкі сябраў рэдакцыі ў Заходнюю Эўропу. Нашы патрабаваньні да «Витьбичей» застаюцца ранейшымі: прыстойнасьць у публікацыях, павага да апанэнта, недапушчэньне зьнявагі сімвалаў беларускай дзяржавы і дзяржаўнай мовы Беларусі.

Часам можна пачуць абвінавачваньне, што дэмакратычнае супольства не падтрымлівае гарадзкую газэту. Сапраўды, было такое пагадненьне. Але ж у «Витьбичах» па поўным праве друкуюцца народныя дэпутаты, прыхільныя да беларушчыны журналісты (не з «Витьбичей»). Апошняя акалічнасьць скарыстоўваецца на свой лад: на кожны выступ прыхільніка беларушчыны арганізуецца моцны залп яе непрыяцеляў. Хто—кольвечы з дэмакратычнага лягеру спакусіўся высокім накладам гарадзкой газэты і ягонае імя час ад часу зьяўляецца на старонках «Витьбичей». Маю на ўвазе спадара В. Журакоўскага, які, дарэчы, мяркуючы па віцьбічаўскіх матэрыялах, начыста адцураўся ад сваіх паплечнікаў па Кансультатыўный Радзе дэмакратычных партый і руху Віцебска. Большасьць дэмакратычных арганізацый ад супрацоўніцтва зь «Витьбичами» часова ўстрымліваецца.

Паважаючае сябе выданьне павінна імкнуцца да максімальна карэктнай ацэнкі і ўзважанасьці меркаваньняў—гэта гарант посьпеху і аўтарытэту. Вузкалобая і істэрычная прэса, заглыбленая на ідэалёгіі і лёзунгах адной групоўкі практычна ўжо аджыла сваё. Імпэрская мэнтальнасьць і дэмакратыя—рэчы ўвогуле маласумяшчальныя. Віцябляне маўчаць, а Шыловіч, Касьцюкевіч з калегамі практыкуюцца ў выпрацоўцы нянавісьці беларусаў да саміх сябе, да сваёй дзяржавы, незалежнасьці і нават мовы. Замест прагі волі—памкненьні да самаедства. Прычына гэтага фэнамэна добра вядомая—мёртва засвоенае каланіяльнае мысьленьне і адсутнасьць як нацыянальнай, так і грамадзянскай сьвядомасьці. А па Фрэйду— глядзі прычыны ўзьнікненьня мазахізму. Навідавоку нежаданьне «Витьбичей» прызнаць адметнасьць беларусаў у Сусьвеце і неразуменьне ўласнай адметнасьці. Чаго вартая, напрыклад, зласьлівая зацемка таго ж Касьцюкевіча пра прысягу вайскоўцаў запасу на плошчы Волі 8 верасьня 1992 года, дзе ён называе гэтую акцыю «мапэт-шоу». Калі прысяга на адданасьць ураду і народу Бацькаўшчыны—«мапэт-шоу», дык хто ты, спадар Касьцюкевіч?

М. ПАЎЛАЎ,
старшыня Віцебскай Рады БНФ «Адраджэньне».

Агляд прэсы **«ЗВАЖАЙ»**

Выйшаў першы ў гэтым годзе нумар канадскага «Зважай». Адкрываецца выданне беларускіх вайсковых ветэранаў рэдакцыйнымі разважаннямі аб рэлігійнай сітуацыі на Беларусі. Сутнасць артыкула можна зразумець з ягонай назвы: «Шлях да Бога ня йдзе толькі праз Маскву й Варшаву!». К. Акула завяршае свае ўспаміны з леташняй паездкі ў Беларусь.

Гутарка амерыканскага беларуса К. Мерляка і супрацоўніцы «Мастацтва» В. Трыгубовіч са старшынёй КДБ краіны Э. Шыркоўскім і ягоным памочнікам В. Дзмітрыевым кранае найважнейшыя пытанні працы сённяшняй дзяржбяспекі.

Пра святкаванне ўгодкаў змагання слуцкіх сялянаў, што баранілі БНР, у Таронта (Канада) і Нью-Брансвіку (ЗША) распавядае матэрыял «Дзень гэроаў». «Зважай» змяшчае перадрукі з беларускіх і замежных выданняў, падае невялікія інфармацыі і развагі.

Ю. С.

Яўгенія МАЛЬЧЭЎСКАЯ

Памяці рэпрэсіраванай беларускай інтэлігенцыі

Хоць і марудна, ды за годам год
Вучуся ў Сына Божага патроху
І спакваля ўзыходжу на Галгофу
Я за цябе, знямелы мой народ.

Не дзеля славы вечнай ці ўцех
Іржа цвікоў праб'е мае далоні,
А каб скупіць тваю маўклівасць сёння
І самаадрачэння страшны грэх.

Не плюй мне ў твар, як некалі пляваў
На тых, што ў 37-ым распіналі...
Ты ж бачыш—зноў Яны паўваскрасалі,
І Бог праз іх мне мову гэту даў.

І Ён паслаў. Праз гуканне і смех
Тых самых, хто цвікамі прыбівае...
А ты—не плюй, а ты—не падсабляй ім,
А ты са мной скупі цяжкі свой грэх.

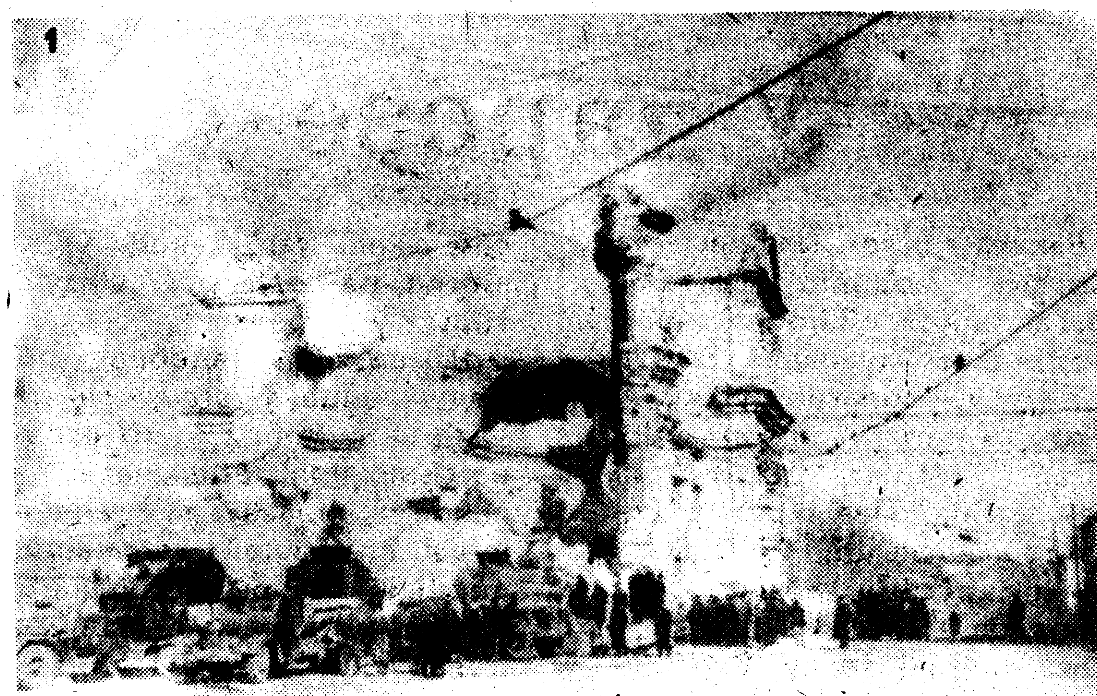
© PDF: Kamunikat.org 2014 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2014

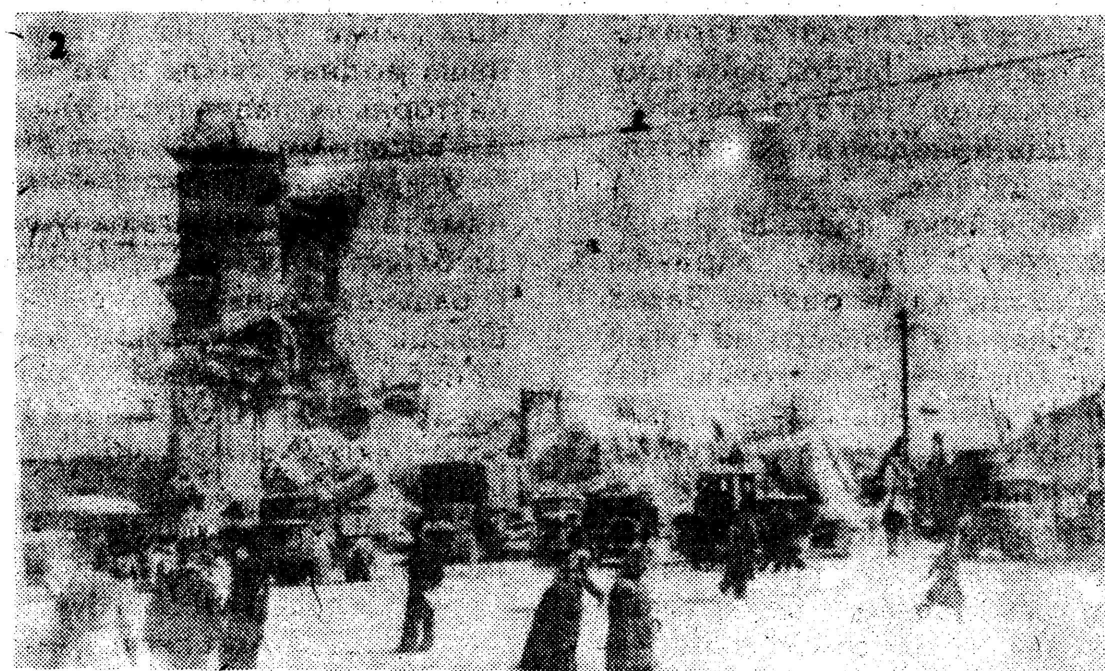
© PDF: Kamunikat.org 2014
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2014

СТАРОНКА ВІЦЕБСКАГА КУЛЬТУРНА-АСВЕТНІЦКАГА КЛУБА «УЗГОР'Е»

Гарачае лета 57-га

Углядзіся, чытач, у гэтыя фотаздымкі. Ці не праўда, яны нагадваюць фотахроніку ваенных дзеянняў? Можаце пагаджацца ці не, але, на мой асабісты погляд, гэта і была сапраўдная вайна. Неабвешчаная вайна супраць гістарычнай памяці нашага народа, ягонай духоўнасці, супраць 1000-гадовага культурнага пласта нашай Бацькаўшчыны. За час ваенных дзеянняў гістарычныя цэнтры нашых старажытных гарадоў былі ледзь не цалкам знішчаныя, іхні воблік быў настолькі зменены, што стоячы, напрыклад, на вул. Замкавай у Віцебску, цяжка ўявіць сабе, што за плячыма гэтага горада 10-ць стагоддзяў.

Накірункам галоўнага ўдару гэтай кампаніі былі абраныя ў першую чаргу помнікі культавай архітэктуры. Помнікі, для будаўніцтва якіх выбіраліся лепшыя месцы ў горадзе, помнікі, у якіх нашыя продкі ўвасобілі ўсё сваё майстэрства і мастацкі густ. Першымі ў Віцебску прынялі на сябе гэты ўдар Уваскрасенская царква і Успенскі сабор, зруйнаваныя па пастанове гарсавета ў 1936—37 гг. Аднак гэта была толькі «проба пяра», калі тут можна ўжыць такі выраз.

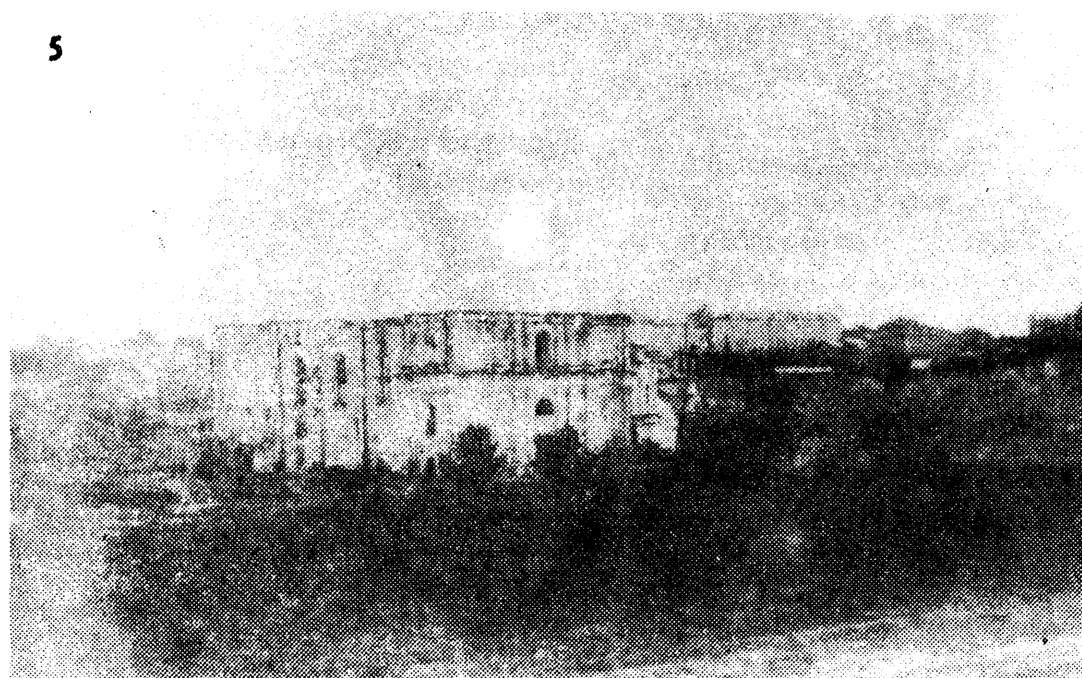
Генеральны ж наступ на помнікі архітэктуры Віцебска распачаўся ў канцы 50-х гадоў. Часткова пашкоджаныя ў час вызвалення горада ў 1944 г. многія культавыя будынкі, нікому не замінаючы, мірна стаялі ў чаканні свайго лепшага часу. Аднак адраджэнне гістарычнай спадчыны не ўваходзіла ў планы «таварышаў». Трэба было расчысціць пляцоўку для будаўніцтва «светлага заўтра», у выніку чаго з твару шматпакутнага Віцебска былі сцёртыя апошнія велічныя помнікі ягонай мінуўшчыны: Езуіцкі касцёл (Мікалаеўскі сабор), касцёл Антонія, фарны касцёл і г. д. Апагеем кампаніі было знішчэнне ў 1961 годзе ўнікальнага помніка дойлідства, першага мураванага збудавання горада— Дабравешчанскай царквы, разам з якой назаўсёды зніклі і ўнікальныя фрэскі XII стагоддзя! На заканчэнне трэба дадаць, што ў далейшым «наватары» прыступілі да планамернага знішчэння радавой забудовы гістарычнага цэнтра горада. Адгалоскі гэтай кампаніі дакаціліся ажно да нашых дзён, калі ў 1984 г. быў узарваны комплекс будынкаў на пл. Свабоды, а ў 1985 г. рыхтавалася знішчэнне Трынітарскага касцёла з кляштарам (зараз Пакроўская царква).

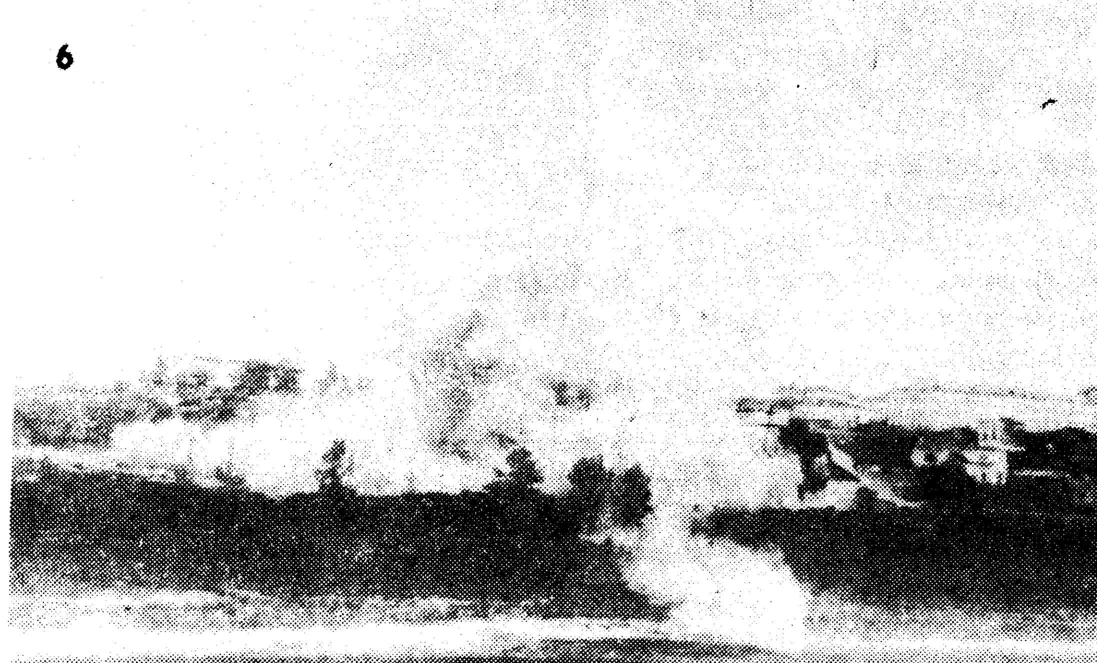
І. ЦІШКІН.

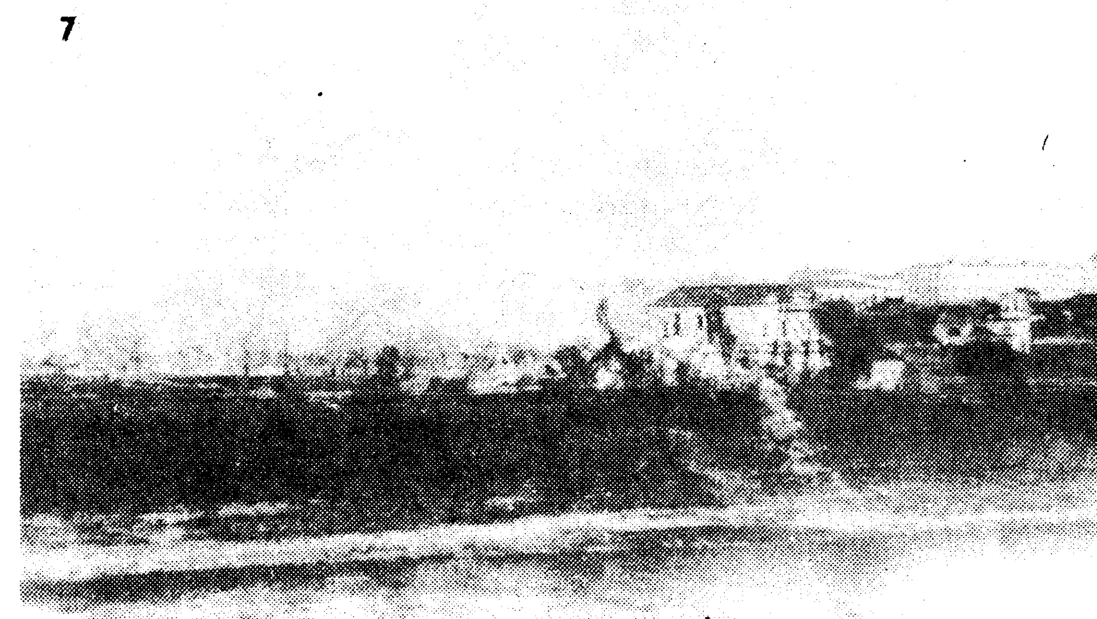
Р. S. Фотаздымкі з фондаў абласнога краязнаўчага музея, выкананыя летам 1957 года тагачасным дырэктарам музея Ул. Антанішыным Друкуюцца ўпершыню.

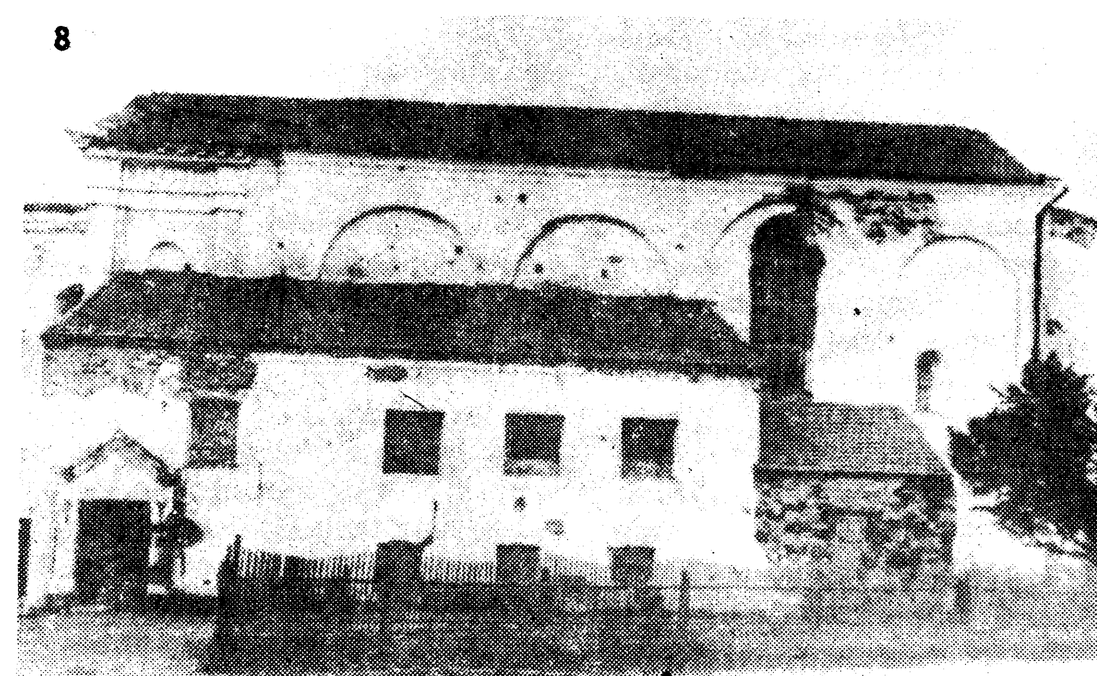
Анатацыі да фотаздымкаў. 1—3 знішчэнне Езуіцкага касцела св. Юзафа (Мікалаеўскага сабора). 4. Касцёл св. Антонія (знішчаны пры пашырэнні вул. Леніна) 5—7. Выбух фарнага касцёла святых Пятра і Паўла (на плошчы перад тэатрам, каля Дабравешчанскай царквы). 8. Дабравешчанская царква (выгляд да 1961 г.)

КАМЕНТАР ДА ФОТАЗДЫМКАЎ

© PDF: Kamunikat.org 2014
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2014

© PDF: Kamunikat.org 2014 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2014

ОСТОРОЖНО: КОММУНИЗМ

Днямі вышэйшы орган улады рэспублікі вырашыў «прызнаць страціўшай сілу пастанову Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь «Аб часовым прыпыненні дзейнасці КПБ—КПСС на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь». Пасля такога рашэння КПБ аднаўляе сваю дзейнасць.

Амаль у гэты ж час у рэдакцыю прыйшоў з Мёраў ліст з артыкулам «Асцярожна: камунізм!», які не згубіў на нашую думку, сваёй актуальнасці.

Регистрация компартии и возобновление организованной деятельности коммунистов на Беларуси прошли почти незаметно для широких слоев общественности, не были в достаточной мере освещены нашими средствами информации, проанализированы политологами, историками и юристами. Недооценка свершившегося весьма чревата последствиями и будет иметь пока что непредсказуемые результаты. Воссоздаваемая партия разворачивает активную пропагандистскую кампанию, стремится восстановить в старом масштабе свою структуру.

Встает вопрос, что привнесут коммунисты в нынешнюю политическую ситуацию в республике и к каким результатам может привести их повторный приход к власти? Но прежде, чем пытаться ответить на него, следует хотя бы схематически обрисовать некоторые наиболее важные грани стратегии и тактики коммунизма, опираясь на факты из его прошлого, и попытаться выявить, что из этого багажа Партия коммунистов Беларуси взяла с собой в сегодняшний день, а что отбросила как негодное.

Симптоматично, что зародившееся как одно из течений российской социал-демократии наиболее ортодоксальное и воинственное большевистское, а в последующем коммунистическое движение, уже в первой своей программе выдвинуло конечной целью создание диктаторского режима. В сочетании с постулатом об «уничтожении» частной собственности мечта о диктатуре оказалась зародышем теории о новой, суперорганизованной, абсолютно подчиняющей себе индивида, всеобъемлющей и сверхжестокой государственной системе, именуемой сегодня тоталитарной. Возможно, вначале Ленину с единомышленниками в тоталитаризме мерещился трамплин к более совершенной и справедливой форме построения человеческого общества, но в любом случае эта фантазия вскоре стала лишь уловкой для простодушных и темных «масс».

Показательно, что даже при всей внешней привлекательности «коммунии» для беднейших и политически безграмотных слоев общества, даже в, казалось бы, наиболее благоприятных условиях неразвитых стран, коммунисты нигде и никогда не приходили к власти демократическим путем и под знаменами своих истинных целей и идей. Но пользуясь двумя приемами — выдвижением самых прекраснодушных и заведомо невыполнимых обещаний («Мир народам!», «Земля крестьянам!» и т. п.), а также расстрелами, концлагерями, уничтожением иных политических партий коммунисты добивались монополизации своего влияния на общественное сознание. Лозунг «грабь награбленное» обеспечивал руководящей немногочисленной верхушке приток в партию огромного числа новых сторонников, стремящихся отхватить кус пожирней. Как тут не вспомнить слова Ленина: **«Партия не пансион благородных девиц, иной мерзавец потому и ценен, что он мерзавец».** Очень точно об этом положении сказал в статье «Голод и идеология масс» патриарх мировой социологической науки Питирим Сорокин: **«Чем пуще в обществе голод—тем беззащитнее масса перед соблазном демагогов»** и развил эту мысль дальше: **«голод нередко приводит к власти террористов, которые захватив общественную собственность, начинают пользоваться ею «от имени неимущих».** Отняв частную собственность и объединив ее под контролем партийно-государственного аппарата, компартия довела уровень ее концентрации и форму принадлежности новому собственнику—партийно-государственной номенклатуре до идеала. Это дало возможность новому собственнику бесконтрольно распоряжаться и пользоваться плодами труда всего народа, поставить простых граждан в совершенно бесправное положение. Последнюю черту коммунистического строя точно определил американский историк, писатель и культуролог Джон Дос Пассос: **«Социализм—это новая система эксплуатации человека человеком, причем еще более всеобъемлющая, не оставляющая лазеек, с помощью которых индивид может укрыться и вести свободное и достойное существование».** Тактические, вынужденные с точки зрения выживаемости режима в определенные исторические периоды отступления типа нэпа, частного крестьянского землепользования были несвойственны экономической доктрине коммунизма и противны партийной элите. Подтверждает это слова Ленина: **«Величайшая ошибка думать, что НЭП положил конец террору. Мы еще вернемся к террору и террору экономическому».** Таким образом, компартия за непродолжительный срок (и это повторялось с небольшими и несущественными различиями во всех странах, подвергшихся коммунистической экспансии) уничтожила не только своих политических оппонентов, не только сопротивляющихся ее диктату во всех областях жизни, но и сам естественный «вечный двигатель» экономического и социального прогресса—частную инициативу, экономическую самостоятельность индивида от государства и материальную заинтересованность в результатах своего труда. Отсутствие этого «вечного двигателя» коммунисты восполняли применением рабского труда в колхозах и лагерях, эрзацем материальной заинтересованности—разницей в оплате труда. Уже при отсутствии возможности иметь частную собственность и следовательно экономическую самостоятельность человек теряет способность объективно оценивать свое положение, становится приживалой, рассчитывающим только на подачки государства и ради этого готовым на все. Но компартии нужен был еще и устрашающий инструмент, которым и стала огромная, гипертрофированная система политического сыска и мест заключения и массового уничтожения. Партийно-государственной элите нужны были «массы» абсолютно покорные, бессловесные, но способные постоянно увеличивать мощь создаваемой империи. Очень скоро сама элита превратилась в руководящую касту, обладающую в отличие от рядовых «строителей коммунизма» официальной, но по мере возможностей не афишируемой системой привилегий и льгот—шикарными квартирами в особых домах, спецбольницами и поликлиниками, школами и магазинами, санаториями и курортами, персональными пенсиями и дачами, автомобилями, ну а сверх того широкими возможностями уже не официально, а «по-знакомству» пользоваться и иными благами. Остальная часть партии становится послушным инструментом в руках этой касты, причем каждый член партии в соответствии со своим местом в партийной иерархии имел возможность получать официальные и неофициальные льготы и поблажки. Именно в этой среде в 20-е годы родилась поговорка «Блат выше Совнаркома», определяющая истинную жизненную позицию наших «патрициев». Конечно же и для рядового гражданина помимо репрессий и идеологического оболванивания требовались более существенные доказательства «превосходства социалистического строя над капиталистическим». Государству было необходимо нормальное функционирование этих обобранных до последней нитки «винтиков». Таким образом, прежде всего обеспечивающие нормальное функционирование государственного механизма бесплатные образование, медицинское обслуживание, обеспечение части населения минимальными жилищными условиями, нищенские зарплаты и пенсии, составляющие 20—10% от действительно заработанного гражданином, и скрытая форма безработицы несли в себе обязательную идеологическую нагрузку, объявляясь партией «достижениями социализма» и «заботой партии о человеке».

Интересная картина получается и если провести сравнение коммунизма с другими разновидностями тоталитаризма, возникшими в 20-е, 30-е годы. В Италии Муссолини, кстати всегда подчеркивавший свое уважение к Ленину, создавая свою разновидность тоталитаризма—фашизм, по словам известного русского публициста Николая Устралова «сходится с большевизмом в стремительном отрицании свободы как самоцели и в утверждении первенства государства над бушующим индивидом», «подражает большевизму в организационных методах, в строительстве партийной диктатуры». Но наиболее наглядно прослеживаются общие черты при сравнении коммунизма и национал-социализма. Поменяв полюса направленности своей теории с классовых на национальные, усовершенствовав механизм партийного диктата, Гитлер создал партийно-государственный механизм, подобный на советский, но действующий еще четче и беспощаднее в достижении той же цели, к которой стремились и коммунисты,—мирового господства. Конечно же, коммунизм и нацизм нельзя отождествлять. В отличие от коммунизма, в котором система дискриминации по социальному признаку вскоре сменилась репрессиями с чисто прагматическими задачами пополнения лагерей рабочей силой, нацисты свою—по национальному—развили до совершенства. Хотя в момент прихода к власти и первое время после него, классовый подход (ведь нацисты, как и коммунисты, в основном опирались на темный люмпен, «революционным путем» пытавшийся изменить свой социальный статус) ощущался довольно четко и в национал-социализме, он постепенно сходил на нет. В то же время ксенофобия, пышным цветом распустившаяся в нацизме, свое место в коммунизме заняла только в период II мировой войны и выразилась в массовых депортациях немцев, крымских татар, калмыков, ингушей, чеченцев, финнов, латышей, эстонцев и литовцев, в стремлении скорейшей ассимиляции коренных наций Советских Социалистических Республик. В той или иной мере ксенофобия как политика КПСС и полностью подчиненной ей Советского государства просуществовала до семидесятых годов, а последствия этого явления будут ощущаться еще десятилетия. Не следует забывать, что КПБ как один из отрядов КПСС никогда не стремилась к отстаиванию интересов белорусской нации, и результат такой политики—отсутствие самостоятельного агропромышленного комплекса на Беларуси, а вместо него существование уродливого придатка имперской экономической машины, упадок национальной культуры и прежде всего белорусского языка, отсутствие у подавляющего большинства населения чувства национального самосознания.

Довольно странно выглядят и некоторые аспекты внутренней и внешней политики коммунистического руководства Советского Союза в 30-х годах. Вначале 30-х, расколов немецких социал-демократов и коммунистов, руководство ВКП(б) помогает приходу к власти в Германии национал-социалистов. С 1934 года руководством ВКП(б) начинается планомерное уничтожение массы партийных функционеров, профессиональных военных, специалистов и хозяйственников, некоторых наиболее видных и стойких коммунистических деятелей. 1937 год—разгон Коминтерна, репрессии против его сотрудников, высылка немецких коммунистов в Германию. Плюс ко всему подготовка немецких военных в Советском Союзе (наиболее известные из них—Гудериан и Браухич). Заканчивали эту цепь широко известные «пакты» в 1939 году, а вся она напоминает многолетний подспудный крен в сторону сближения со своим политическим собратом, конец которому, видимо, положила только война Советского Союза с Финляндией 30 ноября 1939—12 марта 1940 г.г., в которой Германия оказала существенную помощь последней.

Полное сращивание партии с государством, абсолютный контроль над подданными, массовые репрессии и применение рабского труда, лишение огромного числа людей частной собственности были, конечно, незаметными инструментами в руках этих двух тоталитарных систем, но отнюдь не единственными. В обоих случаях одну из главных ролей в утверждении тоталитаризма играло извращение массового сознания, достигаемое идеологической обработкой. Различаясь чисто внешней направленностью, идеология тоталитаризма имеет во всех случаях единое внутреннее содержание и держится на «трех китах»: поклонении высшему существу, «харизматическому лидеру», воплощающему в себе все величие данной разновидности тоталитаризма; на обещанном в неопределенном будущем царстве благоденствия для социальной либо национальной группы людей, которая является основной опорой данной системы, и на образе врага, препятствующего достижению этого царства. Идеологическая конструкция тоталитаризма построена таким образом и нацелена на то, чтобы человек абсолютно отрекся от своего «я» в пользу идолов, она требует от человека языческой жертвенности в борьбе за «высокие идеалы», но самой главной задачей ставит отучение человека от самостоятельного критического анализа, внутренней независимости, от свободы.

В чем же главное сходство всех партий этой новой генерации «социалистов» и отличие их от «старых» или иными словами, «либеральных» партий?

В то время как «либеральные» партии на основе существующих свободных политико-экономических форм общественной жизни, сохраняя их и опираясь на гуманные ценности, выработанные этими формами, стремятся провести определенные социально-экономические преобразования, создавая таким образом более совершенный и справедливый социальный уклад, «тоталитаристы» всех мастей, используя идею более справедливого социального уклада, но трактуя ее исходя из своих догм (только для «трудящихся», только для «арийцев»), разрушая существующие свободные политико-экономические формы общественной жизни и отрицая созданные ими гуманные ценности, стремятся к установлению тоталитарных государственных систем и часто в конечном итоге к бредовой идеи достижения мирового господства, приводя таким образом обманутые и порабощенные народы к необходимости тяжкого, а порой и длинного пути из закономерного тупика и возвращения в цивилизованное сообщество.

Конечно же, партийно-государственная система у нас изменялась со временем, приобретала новые черты, лишалась старых, но всегда оставляла незыблемым свое внутреннее содержание. После смерти лучшего ученика Ленина (и вообще—Сталин, Гитлер, Муссолини, Мао...—«хорошенькая» компания головорезов подобралась в ученики Ильичу) власть в стране удалось перехватить политикам-«вегетарианцам». Попытки нового руководства,

(Окончание на 8-й стр.)

© PDF: Kamunikat.org 2014 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2014

© PDF: Kamunikat.org 2014 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2014

ОСТОРОЖНО: КОММУНИЗМ

(Окончание. Начало на 7-й стр.).

чаще всего вынужденные, не отказываясь от своих идей и целей, нормализовать отношения со свободным миром, а также хотя бы внешне и только в самых одиозных и изуверских проявлениях укротить и облагородить «реальный социализм» были результатом понимания или скорее даже предчувствия, что в результате максимального перенапряжения и истощения сил общества приближается «старение» империи. Хрущев при всех своих ошибках и недостатках сделал пожалуй больше для блага народа, чем все предыдущие партвожди—смог остановить кровавую вакханалию и создать хотя бы подобие нормальной жизни для простых граждан. Но эксперименты Хрущева оказались опасными для существования руководящего страной класса собственников—партийной олигархии, которая после дворцового переворота (ситуация весьма схожая с августом 1991 г.) посадила в кресло генсека более послушного и «сознательного» выдвиженца. Но кризис коммунистической системы уже развивался и с этого момента стал приобретать качества все убыстряющей свой ход и растущей лавины. Активно лечить эту болезнь осмелилось лишь новое поколение партлидеров. Но если Андропов возложил надежду на реанимацию некоторых особенностей «чистого» социализма сталинской эпохи, то Горбачев убедившись в бесперспективности лечения комлозунгами и компаниями типа публичности и ускорения, первый решился на рискованный эксперимент улучшения коммунизма демократией и рыночной экономикой. Здесь-то и проявилась одна весьма примечательная особенность коммунистического режима. **Поскольку коммунизм является одним из вариантов тоталитаризма, а коммунистический строй—тоталитарным, то при минимальном одновременном допущении основ демократии и нормальных экономических отношений в коммунистическом государстве, оно приобретает тенденцию к почти моментальному распаду.** В свое время эту особенность учли китайские коммунисты, допустив либерализацию в экономике и сохранив за собой полное и абсолютное господство в политике (или, иными словами «запрягшие в свою телегу капиталистическую лошадку» поскольку коммунистическая попросту околела) и тем самым замедлив сползание коммунизма в Китае к краху.

Но время в конце концов обязательно расставляет все на свои места. Пренебрежение опытом предыдущего развития человеческого общества, отход от реализма в схоластику, что частично признают и нынешние наиболее дальновидные коммунистические теоретики, преступно жестокие эксперименты над целыми народами подвели это политическое движение к закономерному финишу. О перспективах коммунизма в современных условиях довольно точно выразился известный французский экономист и политолог Ги Сорман: **«Либерализму (т. е. основам демократии, выработанным и развитым западными странами) нет доброкачественной альтернативы, которую смогли бы предложить здравомыслящие люди. Конечно, вполне возможно вообразить возврат к коммунистическому тоталитаризму, но это стало бы несчастьем для народов. Нужно понять, что как идеология коммунизм умер, а как экономическая модель—биологически истощен. Коммунизм может продолжать существовать как некое товарищество, как клановое сознание, как способ защиты материальных интересов».**

Но это вовсе не значит, что пришло время полного триумфа свободы и демократии над тоталитаризмом. Тем более не пришло еще это время на белорусскую землю. Тяжелейшее наследие, оставленное нам семидесятичетырехлетним господством одной из жесточайших диктатур, не исчезнет в один миг. Библейскому Моисею сорок лет понадобилось водить свой народ по Синайской пустыне, чтобы уничтожить в его сознании последствия египетского рабства. Сколько лет потребуется нам «выдавливать по капле из себя раба», чтобы наконец встать вровень с процветающими европейскими народами, или быть может наш удел так и остаться жителями «задворков Европы»?

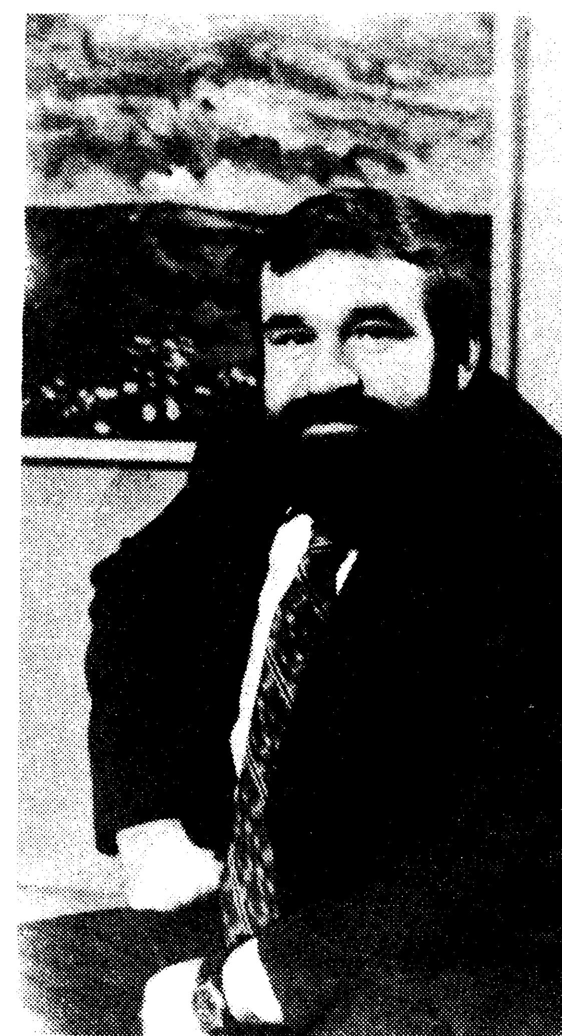
В контексте этой проблемы особое значение приобретает оценка влияния и направленности деятельности коммунистов сегодня. Гипотетически перед ними есть два пути: первый—через критическое осмысление предыдущей своей деятельности и откровенный разрыв со своим тоталитарным прошлым к возвращению социал-демократических начал в теории и практике партии и сближению с теми политическими и общественными силами, которые выступают за независимую, экономически самостоятельную и демократическую Беларусь; второй—вынужденно признавая только «некоторые ошибки» и всячески оправдывая их в целом и общем, утверждая правильность пройденного пути и превознося вновь до небес мнимые высоты, достигнутые на нем, через сближение и альянс с наиболее реакционными, откровенно исповедующими великодержавный шовинизм политическими организациями и группировками, прикрывающимися щитом лжепатриотизма вновь к стагнации в социальном и культурном развитии нашего общества, к экономике, рассчитанной на достижение вымороченных «задач и решений» кучки свихнувшихся вождей, а не на удовлетворение жизненных потребностей граждан, вновь к партийному диктату, кастовости общества, к репрессиям несогласных с режимом, иными словами—прямой дорогой в тоталитаризм.

Конечно, сейчас людям, оставшимся на позициях коммунизма, под тяжестью обнародованных в последние годы фактов волей-неволей приходится признавать, что история коммунизма, изобилует «серьезными просчетами, трагическими ошибками, перерождением части коммунистов и предательством интересов народа», но сама роль компартии в раскрытии и признании исторической правды, когда только под давлением неопровержимых улик, каждый раз с постоянными оговорками и весьма неохотно она сдавала свои идеологические бастионы, построенные на лживой пропаганде и мифах, ее отношение в недалеком прошлом к демократическому движению, а еще больше нынешние устремления коммунистических активистов—«защитить и возобновить добрые созидательные традиции коммунистической идеи», «завоевания социализма», их попытки оживления мифа о «многолетней созидательной деятельности» компартии наводят на грустные размышления.

Что из себя представляют все эти традиции и заявления, непредвзятому и осведомленному наблюдателю видно отлично и без напоминаний, но весь расчет нынешних коммунистических ортодоксов и строится на том, что в народе с сознанием, изуродованным и иссушенным многолетним давлением тоталитарной пропаганды, в народе, не привыкшем к объективным оценкам и приученном ложью и репрессиями к подчинению и молчанию, а сейчас деморализованном развалом в экономике есть неограниченные возможности для распространения своего влияния. Настораживают заявления наших коммунистов и о желании «объединить все патриотические движения, группы...» Непонятно, кого же они причисляют к истинным патриотам (да и чего? России «единой и неделимой» или Беларуси?), тем более еще и согласным на верховенство над ними коммунистов. Опыт России показывает, что в нынешних условиях «красно-коричневый» альянс весьма вероятен. Для нас это вероятно также, так как свои местные группки, исповедующие нацизм, великодержавный шовинизм на Беларуси существуют. Но самое главное—до сих пор, даже при необходимости к использованию демократических лозунгов, коммунисты на Беларуси не провели полную и честную ревизию своей истории. Не имеют они и четко выверенной, лишенной криводушия, лицемерия и политической мимикрии программы. Для примера возьмем хотя бы такой распространяемый ныне коммунистами в пропагандистских целях «перл», вполне достойный покойного «доктора» Геббельса: «Коммунисты поддерживают многоукладную экономику, в том числе и частную собственность, но без эксплуатации человека человеком».

Все эти соображения подводят к выводу, что на Беларуси реально существует опасность очередного сползания в тоталитаризм. В образе возрождающейся партии коммунистов вполне вероятна новая сила, пожелающая узурпировать власть. Во всяком случае надежного заслона такому повороту событий нет пока что, а нынешняя относительно спокойная обстановка в общественно-политической жизни республики, которой так любят погордиться некоторые наши лидеры, весьма обманчива. Рано еще упиваться победой демократии на Беларуси. Зловещий призрак коммунизма все еще бродит по нашей многострадальной земле!

В. КОРОЛЕВ.

Сябра Саюза мастакоў Беларусі з Барані **Мікалай ТАРАНДА.**

Наступны нумар газеты выйдзе 24 лютага 1993 г.

Заснавальнік

Віцебскі гарадскі клуб выбаршчыкаў «За дэмакратычныя выбары»

Галоўны рэдактар Барыс ХАМАЙДА

Мастак **Р. Клікушын.**
Фотаздымкі **М. Міхаилава.**
Адрас рэдакцыі: 210601, м. Віцебск, вул. Гогаля, 17.
Тэл. 37-35-06, 37-28-44.

Аўтары апублікаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор ды дакладнасць пададзеных фактаў, цытатаў, гаспадарча-статыстычных даных, уласных імёнаў, геаграфічных назваў і іншых звестак. А таксама за тое, што ў матэрыялах пададзены звесткі, якія з'яўляюцца дзяржаўнай ці спецыяльна ахоўваемай законам таямніцай.

Рэдакцыя можа апублікаваць артыкулы ў парадку абмеркавання, не падзяляючы пункт гледжання аўтара.

Пры перадруку спасылка на «Выбар» абавязковая.

Рукапісы не вяртаюцца й не рэцэнзуюцца.

Бягучы рахунак рэдакцыі № 200700962 у Віцебскім камерцыйным банку (Віцкамбанк). Код (МФО) банка 150801701.

Газета набраная і надрукаваная афсетным спосабам у Віцебскай узбуйненай друкарні імя Камінтэрна: г. Віцебск, вул. Шчарбакова-Набярэжная, 6.

Паліграфісты: В. Карунас, Т. Халеева, Л. Драздова, А. Каспаровіч, М. Аджанс, Б. Платоўскі.

Нумар падпісаны да друку 16.02.93 г. у 17.15.
Наклад 1500 экз.

Цана 3 руб.

Парады астролага

Набліжаецца пара веснавой сялянскай працы. Людзі імкнуцца атрымаць добры ўраджай. А ён, як заўважана ў старажытнасці, залежыць ад знаходжання Месяца ў задыякальных знаках. Безумоўна сувязь Месяца з мацярынскімі фукцыямі і жыўленнем цела, з урадлівасцю глебы ды развіццём раслін.

Вашай увазе прапануюцца дні, спрыяльныя для пасадкі на расаду і сяўбы ў глебу.

Для пасадкі ўсіх відаў:

Люты

4, 5, 12, 13, 22, 23, 27, 28

Сакавік

4, 5, 12, 13, 26, 27, 28, 31

Красавік

1, 8, 9, 22, 23, 24, 27, 28

Травень

6, 7, 20, 21, 24, 25

Кветкі можна садзіць у любы дзень

Вясёлы глобус

Дзве дамы гутараць пра замужжа.

—Мне здаецца,—кажа адна з іх,—што замужжа нагадвае міраж у пустыні—з палацамі, пальмамі і вярблюдамі. Потым зьнікае палац, за ім пальмы і, нарэшце застаешся з адным вярблюдам.

***

—Як?!—абураецца кліент.—Лыжныя палкі не ўваходзяць у кошт саміх лыжаў?! Але ж іхняя выява маецца на рэкляме вашых лыжаў!

—Так, месье. Але на рэкляме таксама маецца выява сонца, гор і прыгожай манекеньшчыцы.

***

Жабрак падыходзіць да мажнай кабеты.

—Мадам, я ўжо пяць дзён нічога ня еў!

—Зайздрошчу вам,—уздыхнула дама.—Калі б у мяне была такая моцная воля...

***

—Я не магу зразумець, чаму мужчыне дазваляецца мець толькі адну жонку?!

—Калі ажэніцеся, зразумееце, што закон абараняе людзей, якія ня ўстане абараніць сябе самі.

«Выбар» сардэчна дзякуе сп. Алегу Трусаву (Менск) за ахвяраванне тысячы рублеў на распаўсюджванне газеты.

© PDF: Kamunikat.org 2014 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2014